

Α' ΣΤΑΔΙΟ ΕΠΕΞΡΓΑΣΙΑΣ

(Έ Αριθμός 1826 - Δεκέμβριος 1829)

I
ΚΕΦ(ΑΛΑΙΟΝ) 1

1. Ἐγὼ Διονύσιος Ἱερομόναχος, ἐγκατάτοικος στὸ ξω-
κλήσι τοῦ Ἁγίου Λύπτιου, γιὰ νὰ περιγυράψω ὅ,τι στοχά-
ζουμαι, λέγω:
2. Ὁ,τι ἐγυρίζα ἀπὸ τὸ μοναστήρι τοῦ Ἁγίου) Διο-
νυσίου, ὅπου εἶχα πάει γιὰ νὰ μιλήσω μὲ ἕνα(ν) καλόγερο
γιὰ κάτι ὑπόθεσες ψυχικές,
3. καὶ ἦταν ἡ ὥρα ὅπου θολώνουνε τὰ νερά, καὶ εἶχα
φθάσει στὰ Τρία Πηγάδια, καὶ ἦταν ἐκεῖ τριγύρου ἡ γῆ
ὄλο νερό, γιὰτι πᾶνε οἱ γυναῖκες καὶ συχνοβγάνουνε.
4. Ἐσταμάτησα σὲ ἕνα ἀπὸ τὰ Τρία Πηγάδια, καὶ ἀπι-
θώνοντας τὰ χέρια μου στὸ φιλιατρὸ τοῦ πηγαδιοῦ ἔσκυψα
νὰ ἰδῶ ἂν ἦτουν ποτὸν νερό.
5. καὶ τὸ εἶδα σχεδὸν γιομάτο, καὶ εἶπα: «Δόξα σοι ὁ
Θεός!
6. ἡγλυκιά ἡ ὀροσιά που στέρνεις γιὰ τὰ σπιδάγγα τοῦ
ἀνθρώπου τὸ καλοκαίρι, μεγάλα τὰ ἔργα Σου, καὶ μεγάλη
ἡ ἀφχαριστία τοῦ ἀνθρώπου.
7. »Καὶ οἱ Δικαιοὶ κατὰ τὴ Θεία Γραφή πόσοι εἶναι;»
Καὶ συλλογίζοντας αὐτὸ ἐπέσανε τὰ μέτρια μου στὰ χέρια
μου, ὅπου ἦτανε ἀπιθωμένα στὸ φιλιατρὸ.
8. Καὶ θέλοντας νὰ μετρήσω μὲ τὰ δάχτυλα, τοὺς δι-
καιους ἀσήκωσα ἀπὸ τὸ φιλιατρὸ τὸ χέρι μου τὸ ζεφβί,
καὶ κοιτώντας τὰ δάχτυλα τοῦ δεξιοῦ εἶπα: «Τάχα νὰ
εἶναι πολλά;»
9. Καὶ ἀρχίνησα καὶ ἐσύγκρανα τὸν ἀριθμὸ τῶν δικαίων
ὅπου ἐγυρίζα μὲ αὐτὰ τὰ πέντε δάχτυλα, καὶ βρισκοντας

πὼς ἐτοῦτα ἐπερισσεύανε, ἐλιγότεψα τὸ δάχτυλο τὸ λευκό, κρύβοντάς το ἀνάμεσα στὸ φιλιατρό και στὴν ἀπαλαμίμη μου.

10. Καὶ ἔστεκα καὶ ἐθεωροῦσα τὰ τέσσερα δάχτυλα γιὰ πολλήνώρα, καὶ αἰσθάνθηκα μεγάλη λαχτάρα, γιὰτι εἶδα πὼς ἤμωνα στενεμένος νὰ λιγροστέψω, καὶ κοντὰ στὸ λευκό μου δάχτυλο ἔβαλα τὸ σιμισινό του στὴν ἴδια θέση.

11. Ἐμνέσκανε τὸ λοιπὸν ἀπὸ κάτου ἀπὸ τὰ μάτια μου τὰ τρία δάχτυλα μοναχά, καὶ τὰ ἔχτυποῦσα ἀπένανθου στὸ φιλιατρό, γιὰ νὰ βοηθήσω τὸ νοῦ μου νὰ εὔρει κάναε πρεῖς δικαίους.

12. Καὶ ὁ νοῦς μου ἀρχίνησε νὰ ζαλίζεσαι, καὶ τὰ σωθικά μου νὰ τρέμουνε σά (ν) τῆ θάλασσα που δὲν ἦσυχάζει ποτε,

13. καὶ γιὰ τοῦτο ἀσκήκωσα τὰ τρία μου ἔργια, καὶ ἔκαμα τὸ σταυρό μου.

14. Ἐπειτα, θέλοντας νὰ ἀριθμήσω τοὺς ἀδικούς, ἔχωσα τὸ ἕνα χέρι μὲς στῆ (ν) τσέπη τοῦ ράσου μου καὶ τὸ ἄλλο ἀνάμεσα στὸ ζωνάρι μου, γιὰτι ἔκατάλαβα, ἀλίμιονοι!, πὼς τὰ δάχτυλα δὲν ἔχρειαζόντανε ὁλότελα.

15. Καὶ (ὁ) νοῦς μου ἐζαλίστηκε ἀπὸ τὸ μεγάλο ἀριθμό· ὄμως μὲ παρηγοροῦσε τὸ νὰ βλέπω πὼς καθένας κἀτι καλὸ εἶχε ἀπάνου του.

16. Καὶ μοῦ ἤρθε στὸ νοῦ μου περισσότερο ἀπὸ ὄλους αὐτοὺς ἡ Πυναϊκά τῆς Ζάκυθος, ἡ ὁποία πολέμαει νὰ βλαῖ-φτει τοὺς ἄλλους μὲ τῆ γλώσσα καὶ μὲ τὰ ἔργιατα.

17. καὶ γυρῶνοντας νὰ ἰδῶ ἔαν μῆσα σὲ αὐτῆ τῆ (ν) ψυχῆ, εἶς τὴν ὁποίαν ἀναβράζει ἡ κακία τοῦ Σατανᾶ, ἂν ἔπρεπε ποτε ἡ ἀπεθύμια τοῦ παραμικροῦ καλοῦ,

18. ἔπειτα ποὺ ἐστάθηκα νὰ συλλογιστῶ καλὰ, ὕψωσα τὸ κεφάλι μου καὶ τὰ χέρια μου στὸν Οὐρανὸ καὶ ἐφώνησα: «Θέ μου, καταλαβαίνω πὼς γυρῶν ἔνα κλωνὶ ἀλάτι μὲς στὸ θερμὸ».

19. Καὶ εἶδα πὼς ἐλάμπανε ἀπὸ πάνου μου ὄλα τ' ἄστρα, καὶ ἤτανε ὁ Οὐρανὸς μία Ἀνάσταση.

20. Καὶ ἐβίαστηκα νὰ κινήσω γιὰ τὸ ἔωλῆσι τοῦ Ἄγιου (Ἄψιου), γιὰτι εἶδα πὼς ἔχασομέρησα· καὶ ἤθελα νὰ φθάσω γιὰ νὰ περιγράψω τῆ Πυναϊκά τῆς Ζάκυθος.

21. Καὶ ἰδοὺ καμία δωδεκαορία ψωρόσκυλα ποὺ ἤθέλανε νὰ μοῦ ἐμφοδίσουνε τὸ δρόμο.

22. Καὶ μὴ θέλοντας ἐγὼ νὰ τὰ κλοσοβολήσω, γιὰ νὰ μὴν ἐγγίξω τῆ (ν) ψώρα καὶ τὰ αἵματα ποὺ ἔχανε, ἔστοχαστήκανε πὼς τὰ σκιάζομαι,

23. καὶ ἤρθανε βαβίζοντας σιμότερά μου· ὄμως ἐγὼ ἔκαμώθηκα πὼς σκύφτω νὰ πάρω πέτρα,

24. καὶ ἔφυγαν ὄλα καὶ ἐξεθύμωσαν τὰ κακορίζικα ψωριασμένα τῆ λῦσσα του(ς), τὸ ἔνα δορκωνόντας τὸ ἄλλο.

25. Ἄλλὰ ἔνας ὁποὺ ἔδωκαφέντεσε κάποια ἀπὸ τὰ ψωρόσκυλα ἐπῆρε καὶ αὐτὸς μία πέτρα,

26. καὶ βάνοντας γιὰ σημάδι τὸ κεφάλι μου δὲν τὸ πίτυχε· γιὰτι ἀπὸ τῆ βία τῆ μεγάλη μὲ τὴν ὁποίαν ἐτίναξε τῆ (ν) πέτρα ἐτραβοπάτησε, καὶ ἔτρεσε.

27. Ἐτσι ἐγὼ ἐφθάσα στὸ κελὶ τοῦ Ἄγιου Ἄψιου παρηγορημένος ἀπὸ τές μυραδίεσ τοῦ κάμπτου, ἀπὸ τὰ γλυκότρεχα νερά καὶ ἀπὸ τὸν ἀστροβόλον Οὐρανὸ.

II ΚΕΦ(ΑΛΛΑΙΟΝ) 2

1. Τὸ λοιπὸν, τὸ κορμί τῆς Πυναϊκὸς ἤτανε μικρὸ καὶ παρμῆνο.

2. Καὶ τὸ στῆθος σκεδὸν πάντα σημάδεμένο ἀπὸ τές ἀβδέλεσ ποὺ ἔβανε, γιὰ νὰ ρουφήξουν τὸ τηχτικό.

3. Καὶ αὐτὸ τὸ μικρὸ κορμί ἐπερπατοῦσε γοργότατα, καὶ οἱ ἀρμὸί τῆς ἐφαινότανε ξεκαλειδῶτοι.

4. Είγχε τὸ μούτρο της τῆ μορφῆ τοῦ καλαποδίου, καὶ ἐβλάπτες ἕνα μεγάλο μάκρο, ἀν ἐκοίταξες ἀπὸ τὴν ἄκρη τοῦ πηγουνιοῦ ὡς τὴν ἄκρη τοῦ κεφαλιοῦ,
5. εἰς τὴν ὀποία ἤτανε μία πλαξίδα στρογγυλοδεμένη, καὶ ἀπὸ πάνου ἕνα χτένι θεόρατο.

6. Καὶ ὅποιοι ἤθελε σιμώσει τὴν πιθαμὴ γιὰ νὰ μετρήσει τὴ Γυναίκα, ἤθελ' εὔρει τὸ τέταρτο τοῦ κορμιοῦ τοῦ κεφάλι.

7. Καὶ τὸ μάγουλό της ἐξερνοῦσε πάντα σάγριο, πότε ζωντανὸ καὶ πότε πονηριασμένο καὶ μαραιμένο.

8. Καὶ ἀνοιγε κάθε λίγο ἕνα μεγάλο στόμα, γιὰ ν' ἀναγέλασει τοὺς ἄλλους, καὶ ἐδειχνε τὰ κάτου δόντια τὰ μπ(ρ)οστινὰ μικρὰ καὶ σάπια, ποὺ ἐσημίγανε μὲ τὰ ἀπάνου, ποὺ ἴτανε λευκότατα καὶ μακρὰ.

9. Καὶ μὴδὸν ποὺ ἴτανε νιά, οἱ μηλίγγροι καὶ τὸ μέτωπο γερωντίστικα.

10. Πάντα γερωντίστικα, ὅμως ξεχωριστὰ ἔσαν ἀκουμποῦσε τὸ κεφάλι της εἰς τὸ γρόθο τὸ δεξιὸ μελετώντας τὴ(ν) πονηρία.

11. Καὶ αὐτὴ ἢ κεφαλή ἢ γερο(ν)τίστικη ἤτανε ζωντανεμένη ἀπὸ δύο μάτια λαμπρὰ καὶ δαύμαυρα, καὶ τὸ ἕνα ἤτανε ὀλίγο ἀλληθώρικο.

12. Καὶ ἐστριφογυρίζανε ἐδῶ καὶ ἐκεῖ γυρθεύοντας τὸ κακό, καὶ τὸ βροίσκανε καὶ ὅπου δὲν ἤτουν.

13. Καὶ μὲς στὰ μάτια της ἄστραφτε ἕνα κάπτιον τι ποὺ σ' ἔκανε νὰ στοχαστεῖς ὅτι ἢ πρελάδα ἢ εἶναι λίγο ποὺ τὴν ἄφωσε ἢ καντεῦει νὰ τὴν κυτριμίσει.

14. Καὶ τούτη ἤταν ἢ κατοικιά τῆς ψυχῆς της τῆς πονηρῆς καὶ τῆς ἀμαστωλῆς.

15. Καὶ ἐφανέρωνε τὴ(ν) πονηρία καὶ μιλιώντας καὶ σιωπώντας.

16. Καὶ ὅταν ἐμιλοῦσε κρυφά, γιὰ νὰ βλάψει τὴ φήμη

τοῦ ἀνθρώπου, ἐμοιάζε ἢ φωνή της μὲ τὸ ψιθύρισμα τοῦ ψαθιοῦ, πατημένο ἀπὸ τὸ πόδι τοῦ κλέφτη.

<17.> Καὶ ὅταν ἐμίλει δυνατά, ἐφανιότουνα ἢ φωνή της ἐκείνη ὅπου κάνουν οἱ ἀνθρώποι, γιὰ νὰ ἀναγελάσουν τοὺς ἄλλους.

<18.> Καὶ μολοντοῦτο, ὅταν ἤτουν μοναχῆ, ἐπήγαυε σὸ(ν) καθρέφτη καὶ κοιτώντας ἐγέλουε καὶ ἐλάαιε.

<19.> Καὶ ἐθάραυε πὼς εἶναι ἢ ὠραιότερη ἀπ' ὅσες εἶναι στὰ Ἐφτάκνησα.

<20.> Καὶ ἤταν, γιὰ νὰ χωρίσει ἀνδρόγενα καὶ ἀδέλφια, ἐπιδέξια σά(ν) τὸ Χάρο.

<21.> Καὶ ὅταν ἐβλάπτε σὸν ἔπνο της τὸ ὠραῖο κορμὶ τῆς ἀδέλφης της, ἐξύπναε τρομασμένη.

<22.> Ὁ φθόνος, τὸ μίσος, ἢ ὑποψία, ἢ ψευτία, τῆς ἐτραβούσανε πάντα τὰ σωθικά,

<23.> σά(ν) τὰ βρωμόπαιδα τῆς γειτονιάς, τὰ βλάπτεις ξε(ν)τεροδοσιμένα καὶ λερωμένα νὰ σημαίνουν τὰ σημάτρα τοῦ πανηγυριοῦ, καὶ βου(ρ)λίζουν τὸ(ν) κόσμο.
.....

<24.> Ἀλλά, μιλιώντας πάντα γιὰ τὰ κακὰ τῶν ἄλλων γυναικῶν, ἔσωσε ὁ νοῦς της καὶ ἐτυρώθηκε.

<25.> Καὶ αἰσθανότουνα μία κάπτιον γλυκάδα εἰς τὸ νὰ τὰ ξαναμελετᾷ μονάχη της.

<26.> Μολοντοῦτο ἐβαστιότουνα ἀπὸ τὰ κακὰ ἔργατα.

<27.> Ἀλλά, ἐπειδὴ ἀγρίκονε ποὺ τὴν ἔλεγειαν ἄσκημη, ἐβλάφτηκε ἢ φιλιαντία της, καὶ ἐκριμιάτισε,
<28.> καὶ σὸ τέλος δὲν εἶχε κρᾶτο,
καὶ τ.λ. ....

III ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ

1. Καὶ ἐσυνέβηκε αὐτὲς τὲς ἡμέρες, ὅπου οἱ Τοῦρκοι ἐπολιόρκοῦσαν τὸ Μισολόγγρι, καὶ σκεδὸν ἀνημέρα καὶ συγνὰ καὶ τῆ νύχτα ἔτρεψε ἡ Ζάκυθος ἀπὸ τὸ κανόνισμα τὸ πολῶν.
2. Καὶ πολλὰς γυναῖκες Μισολογιτίσσεσ ἐπερπατοῦσαν τριγύρω γυρεύοντας γιὰ τοὺς ἀνόδοσ τους, γιὰ τ' ἀδέλφια τους, γιὰ τὰ παιδιὰ τους, ποὺ ἐπολειμούσανε.
3. Στὴν ἀρχὴ ἐντρεπόντανε νὰ ἴβγουνε καὶ ἐπροσημένανε νὰ βραδιάσει γιὰ ν' ἀπλώσουν τὸ χέρι, ἐπειδὴ δὲν ἤτανε μαθημένες.
4. καὶ εἶχανε δούλους καὶ πρόβατα καὶ βόδια καὶ γίδια πολὰ.
5. Ἀκολούθως ἐβιαζόντανε καὶ ἐσυγχοτηράζανε ἀπὸ τὸ παρεθῆρι τὸν ἥλιο πότε νὰ βασιλέψει γιὰ νὰ ἴβγουνε.
6. Ἀλλὰ, ὅταν ἐπερισέψανε οἱ χρεῖες, ἐτάσανε τὴν <ν>τροπὴ, ἐτρέχανε ἀνημερνίς.
7. Καὶ ὅταν ἐκουραζόντανε, ἐκαθόντανε στ' ἀκρογιάλι, καὶ συγνὰ ἀσηκώνανε τὸ κεφάλι ν' ἀκούσουνε, γιὰτὶ ἐφοβόντανε μὴ <ν> πέσει τὸ Μισολόγγρι.
8. Καὶ τὲς ἐβλαπτε ὁ κόσμος νὰ τρέχουνε τὰ τρέστρατα, τὰ σταυροδόρμια, τὰ στίλτια, τὰ ἀνώγια καὶ τὰ χαμῶγια, τὲς ἐκαληστές, τὰ ξωλιήσια, γυρεύοντας.
9. Καὶ ἐλαβαίνανε χρήματα, πανιὰ γιὰ τοὺς λαβωμένους.
10. καὶ δὲν τοὺς ἔλεγε κανένας τὸ ὄχι, γιὰτὶ οἱ πότρησες τῶν γυναικῶν ἤτανε τὲς περσότερες φρεῖς συντροφευμένες ἀπὸ τὲς κανονιές τοῦ Μισολογινοῦ, καὶ ἡ γῆ ἔτρεψε ἀπὸ κάτου ἀπὸ τὰ πόδια μας.
11. Καὶ οἱ πλέον πάμφτωχοι ἐβγάνανε τὸ ὀβολάκι τους καὶ τὸ δίνανε, καὶ ἐκάνανε τὸ σταυρὸ τους κοιτάζοντας κατὰ τὸ Μισολόγγρι καὶ κλαίοντας.

12. Ὅστοςο ἡ Πυναῖκα τῆς Ζάκυθος εἶχε στὰ γόνατα τῆ θεατέρα της καὶ ἐπολέμια νὰ τὴν καλοπιάσει, γιὰτὶ ἤθελε νὰ ἴμτει ἐκεῖ τοῦ ἴτανε τὸ κρεβάτι, καὶ ἡ Πυναῖκα δὲν ἤθελε.
13. Ἐβλαε, τὸ λοιπὸν, τὸ ζουργάδι τὰ μαλλιά της ἀπὸ πλωσ ἀπὸ τ' αὐτιά, γιὰτὶ ἡ ἀνησυγία τῆς τὰ ἔχε πετάξει, καὶ ἔλεγε φιλώνοντας τὰ μάτια τῆς θυγατρὸς της:
14. «Μάρτια μου, ψυχὴ μου, νὰ γένεις καλὴ, νὰ παντρευτεῖς, καὶ νὰ βγαίνουμε καὶ νὰ μπαίνουμε, καὶ νὰ διαβάσουμε τὴ Θεία Γραφὴ καὶ τὴ Χάλιμάδω.
15. Καὶ ἀφοῦ τὴν ἐχάιδεψε, καὶ τῆς φλῆγσε τὰ μάτια καὶ τὰ χεῖλια, τὴν ἀφῆσε ἀπάνου στὴν καθίσλα λέοντάς της: «Νὰ καὶ ἔνα καθρεφτάκι καὶ κοιτάξου τοῦ εἶσ' ὄμορφη καὶ μοῦ μοιάξεις».
16. Καὶ ἡ κόρη, ποὺ δὲν ἤτανε μαθημένη μὲ τὰ καλά, ἠούχασε, καὶ ἀπὸ τὴ χασὰ της ἐδόκρυσε.
17. Καὶ ἡ Πυναῖκα ἐκίνησε γιὰ νὰ πταίει ἐκεῖ ποὺ εἶναι τὸ κρεβάτι, ἀλλὰ ἄκουσε μεγάλη ταραχὴ τοιδιῶν, ὅπου πάντοτεσ αὔξανε.
18. Καὶ ἐσταμάτησε κοιτάζοντας κατὰ τὴ θύρα καὶ φουσκώνοντας τὰ ρουθόνια της.
19. Καὶ ἰδοὺ παρεσιάζουνται οἱ γυναῖκες τοῦ Μισολογινοῦ· ἐβάνανε τὸ δεξὶ τους στὰ στήθια καὶ ἐπροσκυνήσανε καὶ ἐμείνανε σιωπηλὲς καὶ ἀκίνητες.
20. «Καὶ ἔτσι δά, πῶς; Τί κάνουμε; Ὁὰ παίζουμε; Τί ὀρίζετε, κυράδες; Ἐκάλμετε ἀνεβαίνοντας τόση ταραχὴ μὲ τὰ συροπατάπουσα, ποὺ λογιάζω πὼς ἤρθετε νὰ μοῦ δώσετε προσταγέω».
21. Καὶ ὅσες ἐμείνανε σιωπηλὲς καὶ ἀκίνητες· ἀλλὰ μία εἶπε: «Ἄμ' ἔχεις δικιο ἰ Εἶσαι στὴ <ν> παρπίδα σου καὶ στὸ στίλι σου, καὶ ἐμεῖς εἴμαστε ξένες καὶ ὄλο σπρώξιμο θέλουμε».

22. Και έρύτες ή Γυναίκα τής Ζάκυθος άποκοβήθηκε:
«Κυρά πολλύξερη, όλα τά χάστες, αλλά άπό εκείνο που
άκούω ή γλώσσα σάς έμεινε.

23. »Είμαι στη(ν) πατριδα μου και στο σπίτι μου;
Και ή άφεντιά σου δέν ήσουνα στη(ν) πατριδα σου και στο
σπίτι σου;

24. »Και τί σάς έλθειτε, και τί κακό είδετε άπό τó(ν)
Τούρο;

25. »Δέ σάς άφηνε δουλους, πλούτια, φηγά, περιβó-
λια; Και, δόξα σοι ó Θεός, είχετε περισσότερα άπό εκείνα
που έχω έχώ.

26. »Σάς είπα έχώ ίσως νά χτυπηήστε τó(ν) Τούρο,
που έρχόστανε τώρα σε μέ νά μου γυρέψετε και νά μέ
βρίσετε;

27. »Ναίσιαι! Έβγήχετε έξω νά κάμτε παλινκαριές·
και κάτι εκάμτε στην άρχή, γιατί έπήρατε τó(ν) Τούρο
ξάφνου.

28. »Και πώς έμπόρεσε ποτέ του νά ύποφρευτεί τέτοια
προδοσία; Δέν άνακατανώστανε μέ δουτον μέρα και νύχτα;

29. »Τόσο κάμει και έχώ νά τρέξω μέσ στο ξημέρωμα
μέ τó μαχαίρι στο λαυμό του άντρος μου (που νά τότε πά-
ρει ó Διάβολος).

30. »Και τώρα που βλέπετε πώς πώνε τά πράματά σας
κατά, θέλτε νά πέσει τó βάρος άπάνου μου.

31. »Καλή, μά τó ναί! Δύριο πέφτει τó Μισολόγγι, βά-
νονε σε τάξη την Έλλάδα οι βασιλιάδες, εις τους ύπολους
έχω όλες μου τές έπίδες,

32. »και όσοι μείνουνε άπό τó(ν) ξελοθρημó έρχονται
στη Ζάκυθο νά τους θρέψουμε, και μέ τη(ν) κοινά γιο-
μάτη μάς βρίζουνε».

33. Άέοντας, έσώπησε όλίγο, κοιτάζοντας μέσ στα μά-
τια τές γυναίκες του Μισολόγγιου.

34. «Και έτσι έξρω και μιλώ και έχώ, να ή όχι; Και
τώρα δά τί άκαρτερείτε; Έβγήχετε ίσως εύχαρίστηση νά
μέ άκούτε νά μιλώ;

35. »Έσείς δέν έχετε άλλη δουλειά παρά νά ψωμοζή-
τάτε και, νά πούμε την άλληθεια, στοχάζομαι πώς θέ νά
'ναι μία θαράπαψη για όποιον δέν (ν)τρέπεται.

36. »'Αλλά έχώ δουλειά. 'Ακούστε; Έγω δου-
λειά».

37. Και φωνάζοντας τέτοια, δέν ήτανε πλέον τó τρι-
πίθαιμο (μ)πουρίκι, αλλά έφάνηκε ψηλή,

38. γιατί άσχημάθηκε μέ μεγάλο θυμό στην άκρη τών
ποδιών και μόλις άγγισε τó πάτωμα και έγρύλλωσε τά
μάτια, και τó άβλααφο μάτι έφάνηκε άλληθώρικο, και τó
άλληθώρικο (έ)σιαξε.

39. Και όποιος την έβλεπε νά ξανάθει στη(ν) πρώτη
της μορφή έλεγε: «'Ο Διάβολος ίσως την είχε άδράξει,
άλλά έμετάνωσε και την άφησε, για τó μίσος που έχει τού
κόσμου».

40. Και ή θεγατέρα της κοιτάζοντας την έφώναξε· και
οι δουλοι έξαστόχησαν τη(ν) πείνα τους, και οι γυναίκες
του Μισολόγγιου εκατέβηκαν χώρις νά κάμουνε ταραχή.

41. Έρύτες ή Γυναίκα τής Ζάκυθος, βάνοντας την άτα-
λάμη άπάνου στην καρδιά της και άναστενάζοντας δυνα-
τά, είπε:

42. «Θέ μου, πώς μου χτυπάει ή καρδιά που μου
έπλησσε τόσο καλή!

43. »Μέ συγχύσανε αύτές οι πόρνες! Όλες οι γυναί-
κες του κόσμου είναι πόρνες·

44. »άλλά έσύ, κόρη μου, δέν θέ νά 'σαι πόρνη σαν την
άδελφή μου και σαν τές άλλες γυναίκες του τόπου μου.

45. »Κάλλιο θάνατος! Και έσύ, μάτια μου, έσυχιάχη-
κες; Έλα, στάσου ήσυχη, γιατί, άν άναδευτείς άπό αύτή

τῆ(ν) καθύλα, κράζω εὐτύς ὅτιςω ἐκείνες τές στρήγγλες
καὶ σέ τρῶνε».

46. Καὶ (οἱ) δοῦλοι εἶχαν πάγει στὸ μαγειρεῖο, χωρὶς
νὰ καρτερέσουν τὴν προσαγαγῆ τῆς Γυναίκως, καὶ ἐκεῖ ἄρ-
χισαν νὰ μιλοῦν γιὰ τὴν πείνια τους.

47. Καὶ ἡ Γυναίκα ἐτότες ἐμίτηκε ἐκεῖ ὅπου ἤτανε τὸ
κρεβάτι.

48. Καὶ σέ λίγο ἔκουσα τὸ κρεβάτι νὰ τρίξει πολὺ· καὶ
ἀνάμεσα στὸ τρίξιμο ἐβγαίνανε λαχανιάσματα καὶ γογγυ-
σμοί,

49. καθὼς κάνουν οἱ βαστάζοι, ὅταν οἱ κακορίζικοι
ἔχουν βάρος εἰς τὴν πλάτη τους ἀνωπρόφορτο.

50. Καὶ ἔφυγα ἀπὸ τὴν πέτρα τοῦ σκαυδάλου, ἐγὼ Διο-
νόσιος Ἱερομόναχος, καὶ ὅ,τι ἔβγανα ἀπὸ τῆ θύρα τοῦ
στρωτοῦ, ἀπέντηξα τὸν ἄνδρα τῆς Γυναίκως ὅπου ἀέβανε. 15

IV

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ

1. Καὶ ἀκλουήθησα τές γυναῖκες τοῦ Μισολογγινοῦ, οἱ
ὁποῖες ἐστροφώθηκαν σ' ἀφρογιάλι, καὶ ἐγὼ ἤμουνα ἀπὸ
πίσω ἀπὸ μίαν φράχτη καὶ ἐκοίταζα.

2. Καὶ κάθι μίαν ἔβαλε τὸ χέρι καὶ ἔβγαλε ὅ,τι καὶ ἄν
ἐμάζωξε· καὶ ἐκάμιανε ἕνα σωρὸ. 20

3. Καὶ μίαν ἀπ' αὐτές, ἀπλώνοντας τὸ χέρι καὶ ψηλα-
φίζοντας τὸ γιανό: («Ἀδεφώδεσε), ἐφώναξε,

4. «ἀκούτε, ἄν ἔκαίμε ποτέ τέτοιο σεισμό σάν καὶ τῶρα
τὸ Μισολόγγιν· ἴσως νικάει, ἴσως πέφτει».

5. ....

25

V

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ

1. Καὶ ἐκοίταξα τρυγύρου, καὶ δὲν ἐβλεπα τίποτε, καὶ
εἶπα:

2. «Ὁ Κύριος δὲν θέλει νὰ ἰδῶ ἄλλο»· καὶ γυρίζοντας
τὸ πρόσωπο ὅπου ἦταν οἱ πλάτες μου ἐκίνησα γιὰ νὰ
πάω στὸν Ἄι-Λύπτιο. 5

3. Ἀλλὰ ἔκουσα νὰ τρέμει ἡ γῆ ἀπὸ κάτου ἀπὸ τὰ πό-
δια μου, καὶ πλῆθος ἀστραπές ἐγυμνοῦσαν τὸν ἄερα, πάντα
αὐξάνοντας τὴ γοργότητα καὶ τὴ λάμψη,

4. τόσο πολὺ ἔσπρωξα ὁμπρὸς τὰ χέρια μου, καθὼς κά-
νει ὁ ἄνθρωπος ὅπου δὲν ἔχει τὸ φῶς του. 10

5. Καὶ ἐβρέθηκα ὅτιςω ἀπὸ ἕνα(ν) καθρέφτη, ἀνάμε-
σα σ' αὐτόνε καὶ στὸ(ν) τοῦχο· καὶ ὁ καθρέφτης εἶχε τὸν
ψηλο τῆς κάμερας.

6. Καὶ μίαν φωνὴ δυνατὴ καὶ ὀγγήγορη μοῦ ἐβάρσσε
στὸ δεξι μου αὐτὶ λέγοντας:

7. «Ὡ Διονύσιε Ἱερομόναχε, τὸ μέλλοντα θεὸ νὰ γένει
τῶρα γιὰ σέ παρόν· ἀκαφτέρει καὶ βλέψεις ἐκοδίκησιν τοῦ
Θεοῦ».

8. Καὶ μίαν ἄλλη φωνή, ὅμως λεπτή, μοῦ ἐμουρμού-
ρισε στὸ ζεφλί μου αὐτὶ τὰ ἴδια λόγια, τραυλίζοντας. 20

9. Καὶ αὐτῆ(ν) δεύτερη φωνὴ ἤτανε ἐνοῦ γέρου ποῦ
ἐγνώριζα, ὅμως ἐθαύμαζα, γιὰτὶ ἦταν ἡ πρώτη φορά ποῦ
ἔκουα τῆ(ν) ψυχῆ τοῦ ἀνθρώπου νὰ τραυλίζει.

10. Καὶ ἐκοίταξα ἀνάερα γιὰ νὰ ξανοίξω ποῦθεν ἐβγαί-
νανε αὐτές οἱ φωνές, καὶ δὲν εἶδα παρὰ τοῦς δυὸ χοντρούς
καὶ μακροὺς πέρονους ποῦ ἐβγαίνανε ἀπὸ τὸν τοῦχο, στοῦς
ὁποίους ἀκουμποῦσε ὁ καθρέφτης δεξιός ἀπὸ τῆ μέση.

11. Καὶ μὴ(ν) ξανοίγοντας τίποτε, ἀναστένωξα βαθιά
καὶ καθὼς κάνει ὁ ἄνθρωπος ὅπου βολισκεται γελασμένος,
ἀγρίκησα μυρωδιὰ ἀπὸ λειψίανο. 30

12. Και ἐβγήκα ἀπὸ κεῖ, καὶ ἐκοίταξα τριγύρου, καὶ εἶδα:

13. Εἶδα ἀντίκρυ ἀπὸ τὸ(ν) καθέφωτη, στὴν ἄκρη τῆς κήμαρας, ἕνα κρεβάτι· καὶ ἐφανότουνα πῶς δὲν ἦτουνα μέσα τίποτες, καὶ ἀπάνου ἦτανε πολλὴ μύγα κουλουματῆ.

14. Καὶ ἀπάνου στὸ προσκέφαλο εἶδα σὰ μία κεφαλὴ ἀκίνητη εἰς μινεῖ, σὰν ἐκεῖνες ποὺ κάνουνε στὰ χέρια τους καὶ στὰ στήθια τους οἱ πελαγίσαι μὲ τὸ βελόνι.

15. Καὶ εἶπα μέσα μου: «Ὁ Κύριος μου ἔστειλε ἐπὶ-τη τῆ θεα, γιὰ σύμβολο σκοτεινὸ τῆς θελήσῃς του».

16. Γιὰ τοῦτο ἐγώ, παρακαλώντας θεομὰ τὸν Κύριον γιὰ νὰ καταδεχτεῖ νὰ μὲ βοηθήσει γιὰ νὰ κα(τα)λάβω αὐ-τὸ τὸ σύμβολο, ἐσίμωσα τὸ κρεβάτι.

17. Καὶ ἀνανοήθηκα πῶς κατὶ ἀναδευτήκε μὲς στὰ σεν-τόνια ποὺ ἦτανε λερωμένα, αἱματωμένα καὶ ξευτερολοῖ-μένα.

18. Καὶ κοιτάζοντας καλύτερα στὴν εἰκόνα τοῦ προσ-κέφαλου, ἐπαραστήκανε τὰ σωθικά μου, γιὰτὶ ἀπὸ ἕνα κί-νημα ποὺ ἔκαμε μὲ τὸ στόμα ἐγγώρσια τῆ Πυναίκα τῆς Ζάκυθος, ποὺ ἐκοιμήτουνα σκεπασμένη ἀπὸ τὸ σεντόνι ὡς τὸ λαιμό, ὅλη φθαρμένη ἀπὸ τὸ τηγτικό.

VI

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ

1. Ἄλλὰ ἐκαλοκοιτάξα ἐκεῖνον τὸν ὕπνο, καὶ ἐκατά-λαβα ποὺ ἦθελε βαστάξει λίγο, γιὰ νὰ δώσει τόπο τοῦ ἄλ-λουνοῦ, ποὺ ἔναι γώρις ὀνειράτα.

25

1. = καὶ λαυῆ (τὸ εἰσακτικό, τὸ μινε γαλλικό).

2. Καὶ ἐπειδὴ ἐκεῖ μέσα δὲν ἦτανε οὔτε φῶλος, οὔτε δίκως, οὔτε γιατρός, οὔτε πνευματικός, ἐγὼ Διονύσιος Ἰε-ρομόναχος ἔσκυπα καὶ μὲ τὰ καλά τῆς ἔλεια νὰ ξαγο-ρευτεῖ.

3. Καὶ αὐτῆ ἐμισάνοιξε τὸ στόμα της καὶ εἶδειξε τὰ δόντια της, ἀδλουθώντας νὰ κοιμᾶται.

4. Καὶ ἰδοὺ ἡ πρώτη φωνή, ἡ ἀγνωρίστη, ποὺ μοῦ ἔπε-στὸ δεξιῖ αὐτί: «Ἡ δύστηνη θέφει πάντα στὸ νοῦ της φοῦρκες, φυλακές, καὶ Τούρκους ποὺ νικᾶνε, καὶ Γραικοὺς ὅπου σφάζονται».

5. »Τούτη τῆ στιγμή βλέπει στὸν ὕπνο της τὸ πράγμα ποὺ πάντοτες ἀπεθύμουνε: ἦγουν τὴν ἀδελφῆ της ποὺ δια-κουέει, καὶ γιὰ τούτο τὴν εἶδες τώρα ποὺ ἔχαμογέλασε».

6. Καὶ ἡ δευτέρη φωνή, ποὺ ἐγγώρσια, ἐξαναεῖτε τὰ ἴδια λόγια τραυλίζοντας, καὶ κάνουντας ἕνα σωρὸ ὄρκους, καθὼς ἐσυρηθοῦσε:

7. «Ἄλήθεια μὰ-μαμαμαμὰ τῆ(ν) Παναγία, ἀαααλή-θεια μμμμμά τὸν Ἄι-Νεαῶλα, ἀλλλλλήθθεια μααααά τὸν Ἄι-Στυρίδωνα, ἀλήθθεια μὰ ααααα τ' ἀγγλάχαρα-χραχα-γράφανατα μυστήρια τοῦ Θεοῦ».

8. Ἐάφνου ἡ Πυναίκα ἐβγάλε τὸ χέρι ἀπὸ τὸ σεντόνι καὶ ἐγτύπησε, καὶ οἱ μύγες ἀσηκωθήκανε.

9. Καὶ ἀνάμεσα στὴ βουή ὅπου ἐκάνανε, ἄκουσα τῆ φωνή τῆς Πυναϊκῆς, ὅπου ἐφώναξε: «Ὁξω, πόρνη, ἀπὸ δῶ· δὲ σοῦ δίνω μῆτε ἕνα ψίγαλο!»

10. Καὶ ἐτίναξε τὸ χέρι ὅξω ἀπὸ τὸ κρεβάτι σὰ γιὰ νὰ διώξει μακριὰ τὴν ἀδελφῆ της ποὺ τῆς φανότουνα πῶς ἦθελε νὰ διακουέσει.

11. Καὶ ἐξεσκεπάστηκε σκεδὸν ὅλη, καὶ ἐφάνηκε ἕνα φορογάτσουλο ποὺ ἦτανε σκεπασμένο ἀπὸ τῆ(ν) κροπιά, καὶ ἔρχεται ἕνας ἀμειστηροφουλάς καὶ τὸ ξεσκεπάζει.

12. Ἄλλὰ στρώχνοντας τὸ χέρι της ὅξω ἀπὸ τὸ κρε-

30

βάτη για να διώξει τὴν ἀδελφὴ τῆς, ἐχτύπησε σὲ μία κά-
σα πεθαιμένου, ποὺ ἐβρέθηκε ἐκεῖ ξάφνου, καὶ ἐκόπηκε τὸ
ἄσπερο τῆς ἀμαστωλῆς.

13. Καὶ ἀνοίξε τὰ μάτια τῆς, καὶ βλέποντας τὴ(ν) κά-
σα ἀνατρίχιασε, γιὰτὶ ἐσπιάχτηκε μὴ(ν) τὴ βάλανε ἐκεῖ
στοχάζοντάς τῆγε πεθαιμένη.

14. Καὶ ἐτοιμαζότουνα νὰ φωνάξει δυνατὰ, γιὰ νὰ δεί-
ξει πὼς δὲν ἐπέθανε, ἀλλὰ ἴδου προβαίνει ἀπὸ τὴ(ν) κάσα
μία κεφαλή γυναικεία, φθαρμένη καὶ αὐτὴ ἀπὸ τὸ τηχι-
κό, ποὺ, ἀγκυαλὰ καὶ πλῆρον ἡλικιωμένη, πολὺ τῆς ἐμίμοιζε.

15. Τραβιέται, τηδᾶει στὴ ζερβιά τοῦ κρεβατιοῦ, ἀλλὰ
ἐχτύπησε τὴ μούρη τῆς σὲ μίαν ἀλλοι κάσα, καὶ ὄξω ἀπὸ
αὐτὴ ἔνα κεφάλι γέφυρ' καὶ ἤτακε ὁ γέρος ποὺ ἐγγωρίζα.

16. Καὶ ἔτσι ἐγγώρισα ὅτι ἐμίμει τῆς Πυλαικὸς βρε-
θεῖ, πρὶν ξεψυχῆσει, ἀνάμεσα στο(ν) πατέρα τῆς καὶ στὴ
μάννα τῆς.

17. Καὶ ἔφριξα καὶ ἔσπριπα στὴν ἀντίκρου μερία τὸ
πρόσωπό μου, καὶ ἐξανάσασα τὸ μάτι μου στο(ν) καθρέ-
φτη, ὁ ὁποῖος δὲν ἔδειγνε παρὰ τὴ Πυλαικα μοναχῆ.

18. Γιατὶ τὰ σώματα τῶν ἀλλων δυὸ ἠσυχάσασαε στο
μῆγμα τους, ἀπὸ τὰ ὁποῖα θὰ πεταχτοῦν ὅταν βαρέσει ἡ
Σάλπιγγα.

19. μαζὶ μ' ἐμέ τὸ Διονύ(σιο) τὸν Ἴερω(όνωχο),
μαζὶ μὲ τὴ Πυλαικα τῆς Ζάκυθος, μαζὶ μὲ ὄλα τὰ τέκνα
τοῦ Ἀδάμ, στὴ μεγάλη κοιλάδα τοῦ Ἰωσαφάθ.

20. Καὶ ἀρχισα νὰ συλλογιστῶ ἀπάνου στὴ δικαιοσύ-
νη τοῦ Θεοῦ, ποὺ θὲ νὰ ναι αὐτὴ τὴν ἡμέρα φανούσιμη¹
καὶ τὸ μάτι (προσηλωμένο στο(ν) καθρέφτη) ἐσυγχύστηκε
ἀπὸ τὸ λογισμό.

21. ἀλλὰ ἀκοιούθως ὁ λογισμὸς ἐσυγχύστηκε ἀπὸ τὸ
μάτι.

22. Ἐπειδὴ, στ(ρ)ιφογυρίζοντας ἐγὼ ἔπειτα τὰ μάτια

ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, καθὼς κάνει ὁ ἀνθρωπος ποὺ συλλογίζεται
πράγματα δυσκολο ποὺ πολεμάει νὰ καταλάβει,

23. εἶδα ἀπὸ τὴ(ν) κλειδωνότρουπα ποὺ κάτι ἐμπόδι-
ζε τὸ φῶς² καὶ ἐβάστουνε ποδηγώρα καὶ ἔπειτα ἐξαναρφα-
νότουνα.

24. Καὶ ἀκουότουνα ἀκοιούθως ἕνα μουρμουρητὸ στὴν
ἀλλα ημέρα, καὶ δὲν ἐκαταλάβαινα τίποτε³ καὶ ἐξανα-
κοιτάξα στο μέρος della Visione¹.

25. Καὶ ἤτανε μεγάλη σιωπὴ, καὶ δὲν ἀκουες νὰ βουί-
ξει μήτε μία μύγα ἀπὸ τόσο πλῆθος⁴ γιὰτὶ ἤτανε ὄλας μα-
ζωμένες εἰς τὸ(ν) καθρέφτη,

26. ὁ ὁποῖος εἰς πολλὰ μέρη ἐπαράστανε τὸ χροῖμα
del velo², ποὺ τὸ βάνουνε ὅταν λείπει γιὰ πάντα κανένας
ἀπὸ τὴν φαιμελιά.

VII ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ

15

1. Ἀλλὰ ἡ μάννα τῆς, χωρὶς νὰ κοιτάξει κατὰ τὴ θύ-
ρα, χωρὶς νὰ κοιτάξει τὴ θειατέρα τῆς, χωρὶς νὰ κοιτά-
ξει κανέναν, ἀρχίνησε:

2. Ἐστύτη τὴ στιγμή τὸ μάτι καὶ τὸ αὐτὶ τοῦ παι-
διοῦ σου σὲ παραμυνοεῖ ἀπὸ τὴ(ν) κλειδωνότρουπα, καὶ
σὲ ἀπομακρύνει, γιὰτὶ σκιάζεται τὸ κακό σου³ καὶ ἔτσι
ἐκαίμε(ς) καὶ ἐσύ μ' ἐμέ.

3. ».....
(4.) »Γιὰ τοῦτο σόδιωσα τὴ(ν) κατάρρα μου εἰς τὴ(ν)
πίκρα τῆς ψυχῆς μου, ὅταν ἀσήμεναιν τὰ σήμεναιν.⁴

(5.) »Σ' τὴν ξανάδωσα μία ὄρα πρὶν ξεψυχῆσω, καὶ
τώρα σ' τὴν ξαναδίνω, κακὸ καὶ ἀνάπτοδο θηλυκό.

1. = τοῦ Ὁράματος 2. = τοῦ πέπλου.

(6.) »Καί ἡ τρίδιπλη κατάρα θέλει εἶναι ἀληθινή και ἐνεργητικὴ στὸ κορμὶ σου και στῆ(ν) ψυχῆ σου, καθὼς εἶναι ἀληθινὰ και ἐνεργητικὰ στὸν φαινομένιο και στὸν ἀόρατο κόσμιο τὰ τρία προσώπατα τῆς Ἁγίας Τριάδαου.

(7.) Ἔτσι λέοντας ἐβγαλε ἓνα ζωνάρι που ἦτανε τοῦ ἀνδρός της, τὸ χουχούλισε τρεῖς φορὲς και τὸ πέταξε μὲς στὰ μούτρα της.

(8.) Ἐτότε ὁ γέρος ἀνωαιτώθηκε μὲς στῆ(ν) κάσα του, ἀσήκωσε τὸ δάκτυλο κατὰ τῆ θεγατέρα του και ἐτραυλίσε τῆ(ν) κατάρα του.

10

VIII

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ

1. Καί ὁ πατέρας και ἡ μάνα ἔγγιναν ἀφαντοὶ (ἀναληφτήκανε)· και ἡ Γυναίκα μονάχα ἐτότε ἀκουσε δύναμη νὰ μπορέσει νὰ πεταχτεῖ.

15

2. Καί ἐγύθηκε πηδώντας ψηλά, σά(ν) τ' ἄστρο τὸ καλοκαίρι που στὸν ἀέρα χύνεται δεκα ὀριες ἄστρο.

3. Καί ἐβρέθηκε στὸ(ν) καθρέφτη, στὸν ὅποιον ἔχτυπησε, και οἱ μύγες ἐφύγανε, και αὐτῆ ἐβρέθηκε μεταξὺ τους που ἐβούζανε στὸ πρόσωπό της.

20

4. Καί αὐτῆ, λογιάζοντας πὼς ἦταν οἱ γονεὶ της που τὴν ἀδράχνανε ἀπὸ τὸ μούτρο, ἔτρεχε ἐδῶ και ἐκεῖ,

5. ἀνοιγοκλειώνοντας τῆ φούχτα κάπι νὰ βρει γιὰ διαφένεψη, και ἤβρηκε τὸ ζωνάρι, και μὲ κείνο ἀρχισε νὰ χτυπάει.

25

6. Καί ὅσο ἐχτυποῦσε, τόσο οἱ μύγες ἐβούζανε, και τόσο αὐτῆ ἐκατατρομάζε, ὅσο που τέλος πάντων ἔχασε τὸ νοῦ της ἀόρατα.

7. Καί τρέχοντας μὲ τὸ κοντὸ πουκάμισο, που εἶχε κάμει κοντὸ ἀπὸ τῆ φιλαργυρία της, ἔπαιζε τὸ μάτι της στὸ(ν) καθρέφτη,

8. και ἐσταμάτηξε, και δὲν ἐγνώρισε τὸν ἑαυτὸ της, και ἀπλῶσε τὸ δάκτυλό της και ἀναγέλασε:

5

9. «Ὁ κορμί! Ὁ κορμί! Τί πουκάμισο! Ἐ! καταβαίνω ἐγὼ· και ποιὸς πονηρὸς μπορεῖ νὰ μοῦ κρύψει τῆ(ν) πονηρία του; Ἐκεῖνο τὸ πουκάμισο μὲ κάνει νὰ καταλάβω πὼς καμώνεται τρέλα, γιὰ νὰ ν' ἐτοιμῆ νὰ κριματίσει.

10. »Ἄλλὰ ποιὸς νὰ ναι; Μὰ τὴν ἀλήθεια που τῆς μοιάζει ὀλίγο. Ἄα! εἰς' ἐσύ, μπομποκόκορμιο, βρωμοπόρονη, μυγόμεσια του σπιταλιού, τσί(μ)πλά τῆς γουρούνας!

11. »Νὰ τέλος πάντων ὅ,τι σου ἐπροσφῆτεια· και οἱ γίλοι σου ἡγατημένοι; Δὲν σέμεινε μήτε διασκάει νὰ διακονεύεις μὲ δαῦτο.

15

12. »Εἶσαι στὰ χέρια μου. Τί θέλεις νὰ σοῦ κάμω; ψυχικό; Τώρα σ' τὸ κάνω. Νὰ ἰδῶ ἂ σοῦ μείνει φωνῆ νὰ πτεῖς πὼς εἶμαι μουρλήγ.

13. Ἔτσι λέοντας ἔκαμε ἓνα γύρο και ἐβάδηκε μὲ μεγάλη λύσσα νὰ χορεύει, και τὸ πουκάμισο ἐβρισκόστανε στὸ πρόσωπό της.

20

14. Καί στῆ ζέστα τοῦ χοροῦ ἔκανε μὲ τὸ ζωνάρι μία θηλιά· και ὁ χορὸς ἐβάσταζε ὅσο νὰ κάμει τῆ θηλιά.

15. Καί ἀφοῦ τὴν ἐτέλειωσε, εἶπε: «Ἀκλόθια με ἀπὸ πίσω ἀπὸ τὸ(ν) καθρέφτη, νὰ σοῦ κάμω τὸ ψυχικό.

25

16. »Πιατὶ ἐρχεται κάπου κάπου ὁ γάιδρος ὁ γιατρός, ὅπου θὰ σ' ἔχει και ἐκεῖνος· και τοῦ σκαρφίστηκε πὼς εἶμαι ἀφρωστη.

17. Καί ἐπῆγε ὅτιςω ἀπὸ τὸ(ν) καθρέφτη, και τὴν ἄκουα νὰ κάνει μεγάλη ταραχῆ.

30

18. Καί ἡ ταραχῆ ἔπαψε, και ἔκαμε ἓνα γέλιο μεγάλο

που ἀντιβούισε ἡ κάμερα, καὶ μὲ φωνὴ πνιμμένη ἀπὸ εὐχα-
ρίστηση εἶπε: «Νά, μάτια μου, τὸ ψυχικό!»

19. Τότε ἔπεσα μὲ τὰ γόνατα χάμου νὰ κάμω δέηση,
γιὰ νὰ τὴν κάμει ὁ Κύριος νὰ μὴ εἶναι ἔξω φρενῶν κάνε
γιὰ τὸ λίγο ἀκόμη πῶχει νὰ ζήσει.

20. Καὶ πελαιωμένη ἡ δέηση, ἐκοίταξα χάμου ὅπως
ἀπὸ τὸ (>) καθρέφτη στοχάζοντάς τηρε λιγωμένη. Καὶ δὲν
ἦτον ἔκει.

21. Καὶ αἰστανθῆκα τὸ αἶμα μου νὰ τραβηγρεῖ ἀπὸ
τὰ μάγουλά μου.

22. Καὶ ἔπεσε τὸ κεφάλι ἀπάνου στὰ στήθια μου, καὶ
εἶπα μέσα μου:

23. «Ὁ Θεὸς ξέφει που ἔφυγε ἡ δύστυχη, ἐνὼ ἔπαρα-
κάμει γιὰ αὐτὴν μὲ τὴ θέρη τῆς ψυχῆς μου».

24. Καὶ ἔπερασα πέρα, μὲ τὸ κεφάλι σκυφτὸ καὶ στο-
χασμένο, νὰ πᾶω νὰ τὴν εὔρω.

25. Καὶ ἔκουσα στὸ μέτωπο κάπ(ου)ον τι που μὲ χτύ-
πησε,

26. καὶ ἔπεσα ζαφουσιμένος τ' ἀνάσκαλα. Καὶ εἶδα τὴν
Γυναικὰ τῆς Ζάκυθος που ἐχρημότουνα καὶ ἐκυμάτιζε.

IX ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΨΥΤΕΡΟΝ

.....

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ, ΣΧΟΛΙΑ

7.3-16 Γιὰ τὴν ἀριθμηση τῶν παραγράφων βλ. ἐδῶ, σελ. 75, σημ. 33.
21-34.3.

7.21 ἐπρωτόθηκε: βλ. ἐδῶ, σελ. 75, σημ. 34.8.

7.18-28 Βλ. ἐδῶ, σελ. 75, σημ. 34.6-15, καὶ σελ. 76.

8.8 3.: βλ. ἐδῶ, σελ. 83, σημ. 34.25.

8.17-18 ἀκρογιάλι: Στὸ χφ (AE 271 α 5) ἀκρογιάλι.

9.25 Καὶ ἔτσι... κάπουμαε: βλ. ἐδῶ, σελ. 90, σημ. 39.14.

11.31 Κάλλιο θάνατος!: βλ. ἐδῶ, σελ. 93, σημ. 41.22.

15.26 Καὶ: Στὸ χφ (AE 287 α 22) ἀκολουθεῖ ἀμέσως διαγραμμένη ἡ
λ. εσσηο(ξε).

16.25 κολάδα τοῦ Ἰουσαφθ: βλ. ἐδῶ, σελ. 127, σημ. 51.26.

18.5-7 Παρόλο που τὸ κείμενο τῆς παραγρ. (7) γράφεται στὴ δεξιὰ
στήλη τοῦ φύλλου 20β (AE 292 β 17-21) τοῦ χφ, ὡς προσθήκη
στὸ ἤδη γραμμένο κείμενο τῆς ἐριστερῆς στήλης, τὴν ἐσωμα-
τώνω κατ' ἐξαίρεση στὸ κείμενο τοῦ Δ' σταδίου ἐπεξεργασίας τοῦ
ἔργου. Ἡ ἐνσωμάτωση τῆς παραγράφου αὐτῆς, μὲ τὴν ὅποια εἰσά-
γεται ἐμφατικά, στὴ σκηνὴ μὲ τὴ θράση τῶν φαντασιμάτων τῶν
γονιῶν, τὸ ζωνάφι, που στὴ συνέχεια τοῦ ἔργου θὰ ἀποτελέσει τὸ
βασικὸ μέσο τῆς αὐτοκτονίας τῆς Γυναικᾶς τῆς Ζάκυθος, εἶναι
ἀναγκαστική, γιατί στὴν παράγρ. 5 τοῦ ἐπιρήμενου κεφαλαίου VIII
(στὸ χφ Κεφάλαιον Ἰστειρον) τὸ ζωνάφι αὐτὸ ἀναφέρεται ὡς δε-
δομένο. Ἡ λέξη, μάλιστα, στὴν παράγρ. 5 εἶναι ὑπογραμμισμένη
(AE 293 α 12), καὶ, ὅπως ξέφυκε, ἔνα ἀπὸ τὰ σημάδια που χρη-
σιμοποιεῖ ὁ Σολωμὸς γιὰ νὰ ἐντοπίσει, στὸ κείμενό του τὰ μέρη
που τὸν προβληματίζουν εἶναι καὶ ἡ ὑπογραμμισμένη. Στὴν περὶ-
πτωση αὐτῆ πιστεύω πῶς ἡ ὑπογραμμισμένη τῆς λ. ζωνάφι δὲν ση-
μαίνει πῶς ὁ Σολωμὸς σκόπευε νὰ τὴν ἀντικαταστήσει μὲ κάποια
ἄλλη, ἐπειδὴ δὲν τοῦ ἔρεσε. Τὸ πιθανότερο εἶναι ὅτι ἡ ὑπογραμ-
μισμένη τῆς λέξης γίνεται κατὰ τὴν καθορηγία τοῦ κειμένου

Β' ΣΤΑΔΙΟ ΕΠΙΕΡΓΑΣΙΑΣ

(Δεκέμβριος 1829 - Νοέμβριος 1833)

ΟΡΑΜΑ ΤΟΥ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ
ΙΕΡΟΜΟΝΑΧΟΥ
ΕΠΚΑΤΟΙΚΟΥ ΕΙΣ ΕΣΚΑΗΣΙ
ΖΑΚΥΝΘΟΥ

ΚΕΦ(ΑΛΑΙΟΝ) 1

Ο (Ε)ΡΟΜΟΝΑΧΟΣ ΠΙΚΡΑΙΝΕΤΑΙ

5

1. Ἐγὼ Διονύσιος Ἱερομόναχος, ἐγκάτοικος στὸ ξω-
κλήσι τοῦ Ἁγίου Λύπτιου, γιὰ νὰ περιγράψω ὃ,τι εἶδα, λέγω:

2. Ὁ,τι ἐγγύζα ἀπὸ τὸ μοναστήρι τοῦ Ἀ(γίου) Διο-
νυσίου, ὅπου εἶχα πάει γιὰ νὰ μιλήσω μὲ ἕνα(ν) καλόγερο
γιὰ κάτι ὑπέθεσες ψυχικῆς (καί) γιὰ δέησες γιὰ τὸ ἔθνος
τοῦ πολεμᾶει, 10

3. καὶ ἤτανε καλοκαίρι, καὶ ἤταν ἡ ὥρα ὅπου θαλά-
νουνε τὰ νερά, καὶ εἶχα φθάσει στὰ Ἱρία Πηγάδια, καὶ ἤταν
ἔκει τριγύρου ἡ γῆ ὅλο νερά, γιὰτι πᾶνε οἱ γυναικεῖς καὶ
συχνοβγάνουνε. 15

4. Ἴσταμάτησα σὲ ἕνα ἀπὸ τὰ Ἱρία Πηγάδια, καὶ ἀπι-
θώνοντας τὰ χέρια μου στὸ φιλιατρὸ τοῦ πηγαδιοῦ ἔσκυψα
νὰ ἰδῶ ἂν ἤτουν πολὺ νερό.

5. καὶ τὸ εἶδα ὡς τῆ μέση γιομάτο καὶ εἶπα: «Δόξα
σοι ὁ Θεός!» 20

6. ἠγλυκιὰ ἡ δροσιά ποὺ στέρνει γιὰ τὰ σπλάχνα τοῦ
ἀνθρώπου τὸ καλοκαίρι, μεγάλα τὰ ἔργα Του, καὶ μεγάλη
ἡ ἀφγαφιστία τοῦ ἀνθρώπου.

7. »Καὶ οἱ δίκαιοι κατὰ τῆ Θεία Γραφή πόσοι εἶναι;» 25

Σημ

Και συλλογίζοντας αυτό έπεσαν τὰ μάτια μου στὰ χέρια μου, όπου ήταν ἀπιθωμένα στὸ φιλιατρό.

8. Και θέλοντας νὰ μετρήσω μὲ τὰ δάχτυλα τοὺς δίκαιους ἀσκήκωσα ἀπὸ τὸ φιλιατρό τὸ χέρι μου τὸ ζερβί, και κοιτώντας τὰ δάχτυλα τοῦ δεξιῦ εἶπα: «Τίχα νὰ εἶναι ποιά;»

9. Και ἀρχίγησα και ἐσῆγκρενα τὸν ἀριθμὸ τῶν δικαίων ὅπου ἐγνωρίζα μὲ αὐτὰ τὰ πέντε δάχτυλα, και βρίσκοντας πὼς ἐτοῦτα ἐπερισσεύανε, ἐλιγότεψα τὸ δάχτυλο τὸ λιανό, κρῦβοντάς το ἀνάμεσα στὸ φιλιατρό και στὴν ἀπαλάμη μου.

10. Και ἔστρεκα και ἐθεωροῦσα τὰ τέσσερα δάχτυλα γιὰ πολὺνῶρα, και αἰστανθήκα μεγάλη λαχτάρα, γιὰτι εἶδα πὼς ήμωνα στενεμένος νὰ λιγοστέψω, και κοντὰ στὸ λιανό μου δάχτυλο ἔβαλα τὸ σιμοτινὸ του στὴν ἴδια θέση.

11. Ἐμνεσκανε τὸ λοιπὸν ἀπὸ κάτου ἀπὸ τὰ μάτια μου τὰ τρία δάχτυλα μοναχά, και τὰ ἔχτυποῦσα ἀνήσυχα ἀπάνου στὸ φιλιατρό, γιὰ νὰ βοηθήσω τὸ νοῦ μου νὰ εὔρει κάνα τρεῖς δικαίους.

12. Ἄλλὰ ἐπειδὴ ἀρχίγησαν τὰ σωθικά μου νὰ τρέμουνε σὰ(ν) τὴ θάλασσα που δὲν ήσυχάζει ποτέ,

13. ἀσκήκωσα τὰ τρία μου ἔργια δάχτυλα, και ἔκαμα τὸ σταυρό μου.

14. Ἐπειτα, θέλοντας νὰ ἀριθμήσω τοὺς δίκαιους, ἔγωσα τὸ ἕνα χέρι μὲς στὴ(ν) τσέπη τοῦ ράσου μου και τὸ ἄλλο ἀνάμεσα στὸ ζωνάρι μου, γιὰτι ἔκατάλαβα, ἀλίμιονον!, πὼς τὰ δάχτυλα δὲν ἐχρηαζόντανε ὀλότελα.

15. Και (ὁ) νοῦς μου ἐζαλόστηκε ἀπὸ τὸ μεγάληον ἀριθμὸ ὅμως μὲ παρηγοροῦσε τὸ νὰ βλέπω πὼς καθένας κἀτι καλὸ εἶχε ἀπάνου του.

16. Και μοῦ ήθε στὸ νοῦ μου περσότερο ἀπὸ ὄλους αὐτοὺς ἡ Πυναίκα τῆς Ζάκυθος, ἡ ὅποια πολεμάει νὰ βλά-

φτει τοὺς ἄλλους μὲ τὴ γλώσσα και μὲ τὰ ἔργατα, και ήταν ἔχθροισσα θανάσιμη τοῦ ἔθνους.

17. Και γυρῆοντας νὰ ἰδῶ ἐὰν μέσα σὲ αὐτὴ τὴ(ν) ψυχῇ, εἰς τὴν ὅποίαν ἀναβράζει ἡ κακία τοῦ Σαταναῆ, ἀν ἔπτεσε ποτὲ ἡ ἀπεθμία τοῦ παραμυροῦ καλοῦ,

18. ἔπειτα που ἐστάθηκα νὰ συλλογιστῶ καλά, ὕψωσα τὸ κεφάλι μου και τὰ χέρια μου στὸν Οὐρανὸ και ἐφώνησα: «Θέ μου, καταλαβαίνω πὼς γυρῆω ἕνα κλωνι ἀλάτι μὲς στὸ θεριμό».

19. Και εἶδα πὼς ἐλάμπτανε ἀπὸ πάνου μου ὄλα τ' ἄστρα, και ἐξάνουζα τὴν Ἄλγεροπόδα, ὅπου μὲ εὐφραίνει πολὺ.

20. Και ἐβιάστηκα νὰ κινήσω γιὰ τὸ ξωκλήσι τοῦ Ἄ(γίου) Ἀ(ύτιου), γιὰτι εἶδα πὼς ἔχασομέρησα' και ήθελα νὰ φθάσω γιὰ νὰ περιγράφω τὴ Πυναίκα τῆς Ζάκυθος.

21. Και ἰδοὺ καμία δωδεκαρία ψωρόσκυλα που ήθέλανε νὰ μοῦ ἐμποδίσουνε τὸ δρόμο.

22. Και μὴ θέλοντας ἐγὼ νὰ τὰ κλοστοβοδηήσω, γὰ νὰ μὴν ἐγγίξω τὴ(ν) ψώρα και τὰ αἵματα που ἔχανε, ἔστραχαστήκαμε πὼς τὰ σιαζίζουμαι,

23. και ήθελε βαβίζοντας σιμότερά μου ὅμως ἐγὼ ἐκαμάθηκα πὼς σκύφτω νὰ πάρω πέτρα,

24. και ἔφυγαν ὄλα και ἐξέθημυμειναν τὰ κακορίζικα ψωριασμένα τὴ λύσσα του(ς), τὸ ἕνα δαγκώνοντας τὸ ἄλλο.

25. Ἄλλὰ ἕνας ὅπου ἐδιαφέεντερε κάποια ἀπὸ τὰ ψωρόσκυλα ἐτίησε και αὐτὸς μία πέτρα,

26. και βάνοντας ὁ ἄθεος γιὰ σημάδι τὸ κεφάλι ἐμὲ τοῦ Δ(ιουσίου) τοῦ Ἰερ(ομόνεχου) δὲν τὸ πίτυγε· γιὰτι ἀπὸ τὴ βία τὴ μεγάλη μὲ τὴν ὅποίαν ἐτιναζε τὴ(ν) πέτρα ἐστραβοπάτησε, και ἔπτεσε.

27. Ἐτσι ἐγὼ ἐφθάσα στὸ κελὶ τοῦ Ἄγίου Ἀύτιου συνοδευμένος ἀπὸ τὲς μωροδίες τοῦ κάμπου, ἀπὸ τὰ γλυκό-

τρεια νερά και από τον άσπρόβροδο Ούρανο, ό οποίος έφαι-
νόσουνα από πάνω από τό κεφάλι μου μία Άνάσταση.

ΚΕΦ(ΑΛΑΙΟΝ) 2

Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΤΗΣ ΖΑΚΥΘΟΥΣ.

Ο ΠΕΡΟΜΟΝΑΧΟΣ ΠΟΙΕΜΑΕΙ ΝΑ ΠΑΡΗΓΟΡΗΘΕΙ

5

1. Τό λουπόν τό κορμί τῆς Πυλαικός ἦτανε μικρό και
παρμένο.

2. Και τό στῆθος σχεδόν πάντα σημαδεμένο από τές
ἀβδέλες που ἔβανε, γιά νά ρουφήξουν τό τηχτικό, και από
κάτου ἐρρεμύοντανε δυό βυζιά ώσάν καπνοσαακούλες.

10

3. Και αυτό τό μικρό κορμί ἐπερπατούσε γοργότατα,
και οί ἀρμού της ἐφαινότανε ξεκλειδωτοι.

4. Εἶχε τό μούτρο της τῆ μορφή του καταποδιού, και
ἔβλεπτες ἕνα μεγάλο μάκρο, ἀν ἐκείταζες από τῆν ἄκρη του
πηρουνοιού ως τῆν ἄκρη του κεφαλιού,

15

5. εἰς τῆν ὁποία ἦτανε μία πλεξίδα στρογγυλοδεμένη,
και ἀπό πάνω ἕνα χτένι θεόρατο.

6. Και ὅποιος ἤθελε σιμώσει τῆν πιθαμή γιά νά με-
τρήσει τῆ Πυλαικά, ἤθελ' εἶρει τό τέταρτο του κορμιού στο
κεφάλι.

20

7. Και τό μάγουλό της ἐξερνοῦσε σάγριο, τό ὁποῖο
ἦτανε ζωντανό, και ποτέ πονιδιασμένο και μαρκαμένο.

8. Και ἀνοιγε κάθε λίγο ἕνα μεγάλο στόμα, γιά ν' ἀνα-
γιάσει τούς ἄλλους, και ἔδειχνε τά κάτου δόντια τά
μπ(ρ)οστινά μικρά, που ἐσίμίνανε μέ τά ἀπάνου, που ἴτα-
νε λευκότατα και μακρία.

25

9. Και μόνον που ἴτανε νιά, οί μηλίγγου και τό μέτω-

πο και τά φρύδια και ἡ κατεβασία τῆς μύτης γεροντί-
στικα.

10. Πάντα γεροντίστικα, ὅμως ἐσχωριστά ὅταν ἀ-
κουμπόσε τό κεφάλι της εἰς τό γρόθο τό δεξι μέλετώντας
τῆ(ν) πονηρία.

5

11. Και αὐτῆ ἡ θεωριά ἡ γερο(ν)τίστικη ἦτανε ζωντα-
νεμένη από δύο μάτια λαμπρά και ὀλόμαυρα, και τό ἕνα
ἦτανε ὀλίγο ἀλληθώρικο.

12. Και ἐστρουγορρίζανε ἐδῶ και ἐκεῖ γυρεύοντας τό
κακό, και τό βρίσκανε και ὅπου δὲν ἦτον.

10

13. Και μέσ στα μάτια της ἀστραφτε ἕνα κάποιον τι
που σ' ἔκανε νά στοχαστεῖς ὅτι ἡ τρελάδα ἦ εἶναι λίγο που
τῆν ἄφησε ἡ κοντεῦει νά τῆν κυρτημίσει.

14. Και τούτη ἦταν ἡ κατωκιά τῆς ψυχῆς της τῆς πο-
νηρῆς και τῆς ἀμαρτωλῆς.

15

15. Και ἐφανέρωνε τῆ(ν) πονηρία και μιλώντας και
σιωπώντας.

16. Και ὅταν ἐμιλοῦσε κρυφά, γιά νά βλάψει τῆ φήμη
του ἀνθρώπου, ἐμιαίζε ἡ φωνή της μέ τό ψιθύρισμα του
ψαθιού, πατημένο από τό πόδι του κλέφτη.

20

17.) Και ὅταν ἐμίλει δυνατά, ἐφαινόσουνα ἡ φωνή
της ἐκείνη ὅπου κάνουν οί ἀνθρώποι, γιά νά ἀναγελιάσουν
τούς ἄλλους.

18.) Και μολοντούτο, ὅταν ἦτον μοναχῆ, ἐπήγγανε
στο(ν) καθρέφτη και κοιτώντας ἐγέλουε και ἔκλαιε.

25

19.) Και ἐθάρασε πῶς εἶναι ἡ ὠραιότερη ἀπ' ὅσες
εἶναι στα Ἐφτάνησα.

20.) Και ἦταν, γιά νά χωρίζει ἀνδρόγενα και ἀδελήφια,
ἐπιδέξια σά(ν) τό Χάρο.

21.) Και ὅταν ἐβλεπε στον ὕπνο της τό ὠραῖο κορμί
τῆς ἀδελφῆς της, ἐλύτναε τρομασμένη.

30

⟨22.⟩ Ὁ φθόνος, τὸ μίσος, ἡ ὑπεψία, ἡ ψευτία, τῆς ἐραβούσσανε πάντα τὰ σωθικά,
 ⟨23.⟩ σά(ν) τὰ βρωμόπαιδα τῆς γειτονιάς, τὰ βλέπεις ξε(ν) γεροδοισμένα και λερωμένα νά σημαίνουν τὰ σήματα-τρα τοῦ πανηγυριοῦ, και βου(ρ)λίζουν τὸ(ν) κόσμο.

5

.....
 ⟨24.⟩ Ἄλλὰ, μιλώντας πάντα για τὰ κακὰ τῶν ἄλλων γυναικῶν, ἔσωσε ὁ νοῦς της και ἐπυρώθηκε.

⟨25.⟩ Και αἰσθανότουνα μία κάποια γλυκάδα εἰς τὸ νά τὰ ξαναμελετάει μονάχη της.

10

⟨26.⟩ Μολοντοῦτο ἐβαστιότουνα ἀπὸ τὰ κακὰ ἔργατα.

⟨27.⟩ Ἄλλὰ, ἐπειδὴ ἀγρίκουε πολὺ τὴν ἔλεγγαν ἄσκημη, ἐβλάφτηκε ἡ φιλαυτία της, και ἐκριμάτισε,

⟨28.⟩ και στὸ τέλος δὲν εἶχε κρᾶτο,

και τ.λ. ....

15

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 20

ΟΙ ΜΙΣΟΛΟΓΙΤΤΙΣΣΕΣ

1. Και ἐσυνέβηκε αὐτὲς τὲς ἡμέρες, ὅπου οἱ Τοῦρκοι ἐπολιχοῦσαν τὸ Μισολόγγι, και συχνά ὀλημερῆς και κάποτε ὀληνυχτὶς ἔτρεψε ἡ Ζάκουθο ἀπὸ τὸ κανόνισμα τὸ ποδι.

20

2. Και ἦτανε ἐτότεες ὅπου κάποιες γυναικες Μισολογγίτισσες ἐπερτατοῦσαν τριγύρω γυρεύοντας για τοὺς ἄνδρες τους, για τὰ παιδιὰ τους, για τ' ἀδέλφια τους, που ἐπολεμούσανε.

3. Στὴν ἀρχὴ ἐντρειπόντανε νά ἴγρουνε και ἐπροσμένε-νανε τὸ σκοτάδι για ν' ἀπλώσουν τὸ χέρι, ἐπειδὴ δὲν ἦτανε μαθημένες.

25

4. και εἶχανε δούλους, και (εἰ)χανε σὲ πολλὰς πεδιάδες και γίδια και πρόβατα και βόδια πολλά.

5. Ἀκολούθως ἐβιάζόντανε και ἐσυχοτηράζανε ἀπὸ τὸ παρεθῆρι τὸν ἥλιο πότε νά βασιλέψει για νά ἴγρουνε.

⟨6.⟩ Ἄλλὰ, ὅταν ἐπερισσέψανε οἱ χρεῖες, τὲς ἔβλαπτε ὁ κόσμος νά τρέχουνε τὰ τρίστρατα, τὰ σταυροδρόμια, τὰ στίττα, τὰ ἀνώγια και τὰ χαμώγια, τὲς ἐκακῆσιες, τὰ ξω-κλήσια, γυρεύοντας.

⟨7.⟩ Και ἐαβαλάνανε χρήματα, πανιὰ για τοὺς λαβωμένους.

⟨8.⟩ και δὲν τοὺς ἔλεγε κανέννας τὸ ὄχι, γιατί οἱ πό-τησες τῶν γυναικῶν ἦτανε τὲς περσότερες φορὲς συντρο-φευμένες ἀπὸ τὲς κανονίες τοῦ Μισολογγιοῦ, και ἡ γῆ ἔτρε-με ἀπὸ κάτρου ἀπὸ τὰ πόδια μας.

⟨9.⟩ Και οἱ πλῆον πᾶμπτωγοι ἐβγάνανε τὸ ὀβολάκι τους και τὸ δινανε, και ἐκάνανε τὸ σταυρό τους κοιτά-ζοντας κατὰ τὸ Μισολόγγι και κλαίοντας.

15

⟨ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 21⟩

⟨ΠΙ ΤΥΜΥΛΤΟ UNIVERSALE DELLA CITTÀ⟩

A. Νά ζωγραφίσσεις πρῶτα τὸ πᾶῆθος ὅπου τρέχει στ' ἀφοριάκια, στὸ λυιῶνα. Κατάβια,
 φλάμπουρα κατὰ τὴν ψυγημένα ἀπὸ τὸν ἀέρα κι αὐτὰ κατὰ τὸ Μισολόγγι.
 Ἄρ' ἐκεῖ νά τρέχουνε στὰ ψηλάματα (ἀνδρε(ς), γέροι, γυναικες, παιδιὰ), στ' ἀφώρια, στὲς γάχες, στὰ καμπαναριά.

Και τὰ παιδιὰ ἐσαλεύανε ὡς τὴν ἄκρη, και τὸ μάτι δὲν τὰ ἐάνοιγε μεγαλότερα ἀπὸ τὸ κεφάλι τους.

25

1. = ⟨ΤΟ ΠΙΝΙΚΟ ΑΝΑΚΑΤΟΜΑ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ⟩.

(Λλλά πρώτα νά πῶ:
φωνές και χλαδιή:
ποιάς ρωτάει, ποιάς ἀποκρίνεται.)

Και τρέχουνε ἀπάνου κάτρου μέ μιὰ χλαδιή, που, ἀν
ἤθει εἶναι ἡ μεγαλύτερη ταραχή τοῦ πειλάγου, ἤθειε τῆ
σκατάσει.

Και ἕνα ἀνακάτωμα παντοῦ, σά μιὰ φλόγα προλεμική.
Και οἱ μουρες των εὔχανε χάσει τὴν περηφάνια και
ἐπερπατοῦσαν χλωμούτ(σ)ικοι, γιατί δὲν ἤξερα(ν) πῶς θά
τελειώσει ἡ ὑπόθεση.

Στὸ ὅτερο
νά εἶναι ὁ δέρας πού ἐφόσουνε τὰ φάμπουρα κατὰ τὸ Μισο-
λόγγι κι' ἐκεῖνα.

Και ἤτανε ἐτότες ὅπου πολλὰς γυναῖκες Μισολογγί-
τισσες (...)

(AE 270 β 3-33)

15

B. Introdurre drammaticamente la descrizione delle Moriotte
che venivano. Le barche piene che sono per affondare. Fan-
ciulli, vecchi e donne (nemmeno un giovine)¹.

«Πῶς πάει τὸ ἔθνος; πῶς πᾶνε οἱ δουλειές;»

Και ἄφησε τὸ κουτί του και μέ τὸ χέρι ἐσυχνόκοβε τὸν
δέρα orizzontalmente².

«Εἶδες νά μαδιᾶνε τῆ(ν) κότα και ὁ δέρας νά συνεταίρι-
νει τὰ πούπουλα; Ἔτσι πάει τὸ ἔθνος».

(AE 271 β 1-14)

1. = Νά μιτάσει δραματικά τὴν περιγραφή γιά τίς Μοριατισσές που ἔχον-
ταν. Οἱ βάρκες γεμάτες που λᾶς και θά βουλιάξουν. Παιδιά, γέροι και γυναῖκες
(ὄτε ἕνα πάλιαφι).

2. = ἄριζοντίας.

Γ. Καί ἕνας ἔλεγε:
La scena disgraziata delle Moriotte nel principio)
della rivoluzione)¹.

Και ἄλλος ἀποκρινόμενος:

La scena della flotta Greca.

Cominciare con il parlare con la descrizione
e terminare
colle bandiere verso Missolongio².

(AE 271 β 15-23)

5

A. Introdurre persone che parlano.

Dio faccia che vada bene;
ebbimo beni, ebbimo mali.

Mi ricordo: le barche piene e male.

Mi ricordo: la flotta e bene † - †

Vincero a Missolongio tante volte³.

(AE 271 β 24-32)

1.

E. La descrizione del tumulto la faccia un vecchierello. Così 15
sarà contrapposto colla giovinetta in seguito che prega. E
così apparirà tutto il mondo d'ogni sesso e d'ogni grado
†-----† della Donna⁴.

(AE 272 β 15-21)

1. = Ἡ θλιβερὴ σκηνὴ μέ τίς Μοριατισσές στὴν ἀρχὴ τῆς Ἐπανάστασης.
2. = Ἡ σκηνὴ μέ τὸν Ἐλληνοκό σκόλο. Νά ἀρχίσει μέ τῆ συζήτηση μέ τὴν
περιγραφή και νά τελειώσει μέ τὰ φάμπουρα κατὰ τὸ Μισολόγγι.

3. = Νά μιτάσει πρόσωπα νά μιλοῦν: Ὁ Θεός νά δώσει νά πάει καλά εἰ-
χαιε καλά, εἴχαιε κακά. Θυμολογία: οἱ βάρκες γεμάτες και κακά [ἐπίρη]. Θυ-
μολογία: ὁ σκόλος και καλά [ἐπίρη]. † - †. Νίκησαν στὸ Μισολόγγι τόσες φορές.

4. = Ἦνν περιγραφή τοῦ ἀνακατόματος νά τὴν κάνει ἕνας γεροντάκος. Ἔτσι
θά ἔχεται σέ ἀντίθεση μέ τὴν κόρη παρακάτω που προσεύχεται. Καί ἔτσι θά φανε-
ροθεῖ ὁ λόγος ὁ κόσμος κάθε φύλου και κάθε βαθμοῦ †-----† τῆς Πυναϊκας.

5. Nella scena del tumulto di Zante alle cannonate di Missolongio, sia netta questa idea in tutto il Fantasma dell'Incertezza della Caduta; anzi che ci sia speranza però con agitazione:

Nei Zaniootti che parlano fra loro,
nella donna che fa la parlata sulla riva,
nella preghiera che fa un'altra.

Così che sarà di terribile effetto la Profeczia della caduta in pena della Discordia¹.

(ΑΕ 273 β 4-20)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ (22)

ΑΛΛΑ ΕΙΩ ΕΧΩ ΔΟΥΛΕΙΑ. ΑΚΟΥΣΤΕ; ΕΧΩ ΔΟΥΛΕΙΑ

10

1. Ὀσπόσο ἡ Γυναίκα τῆς Ζάκυθος εἶχε στὰ γόνατα τῆ θυματέρα της καὶ ἐπολέμιας νὰ τὴν καλοπιόσῃ.

2. Ἐβραβε, τὸ λοιπὸν, τὸ ζουράδι τὰ μαλλιά της ἀπὸ πῶσω ἀπὸ τ' αὐτιά, γιὰτὶ ἡ ἀνησυχία τῆς τὰ ἔχε πετάξει, καὶ ἔλεγε φιλιώντας τὰ μάτια τῆς θυγατρὸς της:

3. «Μάτρια μου, ψυχγὴ μου, νὰ γέμεις καλὴ, νὰ παντρευτείς, καὶ νὰ θγαίνουμε καὶ νὰ μπαίνουμε, καὶ (νὰ) βάλῃ-πουμε τὸν κόσμο, καὶ νὰ καθόμασθε μαζί στὸ παρεθύρι, καὶ νὰ διαβάζουμε τῆ Θεία Γραφὴ καὶ τῆ Χαλιμά». 20

1. = Στὴ σκηνὴ τοῦ ἀνακατόματος τῆς Ζακύνθου μὲ τὴς κανονέες ἀπὸ τὸ Μισολόγγι, ἀς εἶναι σὲ ἄση τὴν Ὀρτυκία καθιστῶ τούτη ἡ ἰδέα τῆς Ἀββαθίου-τρίας τῆς Πρώτης καὶ μάλιστα πὸς ὑπόκειται κάποια ἔντιθα ἀνάμικτη ὄσποσο μὲ ἀνησυχία: Στὸς Ζακυνθίους ποὺ μιλοῦνε μετὰξὺ τους, στὴ γυναίκα ποὺ κάνει τὴν ἑμίλια στὴν ἀποργαλιά, στὴν προσευχὴ ποὺ λέει μὲ ἐλπί, Ἔτσι ποὺ θὰ κάμει τρομερὴ ἐντίωση ἡ Προφητεία γιὰ τὴν πτώση σὺν τιμωρία γιὰ τῆ Διγύθουα.

4. Καὶ ἀφοῦ τὴν ἐχάδεψε, καὶ τῆς φέλησε τὰ μάτια καὶ τὰ χεῖρα, τὴν ἀφοσε ἀπάνου στὴν καθίλικα λέοντὸς της: «Νὰ καὶ ἔνα καθρεφτάκι καὶ κοιτάξου ποὺ εἶσ' ἡμορφη καὶ μοῦ μοιάξεις».

5. Καὶ ἡ κόρη, ποὺ δὲν ἤτανε μαθημένη μὲ τὰ καλά, ἡσύχασε, καὶ ἀπὸ τῆ χαρὰ της εἰδάκρυσε.

6. Καὶ ἰδοὺ μεγάλη ταραχὴ ποδιῶν, ὅπου πάντοτες αἰξάνε.

7. Καὶ ἐσταμάτησε κοιτάζοντας κατὰ τῆ θύρα καὶ φουσκώνοντας τὰ ρουθόνια της.

8. Καὶ ἰδοὺ παφροσιάζονται ὀμπρὸς της οἱ γυναῖκες τοῦ Μισολογγίου· ἐβάλανε τὸ δεξί τους στὰ στήθια καὶ ἐπροσκυνήσανε· καὶ ἐμείνανε σιωπηλές καὶ ἀκίνητες.

9. «Καὶ ἔτσι δά, πῶς; Τί κάνουμε; Θὰ παξόουμε; Τί ὀρῖζετε, κυράδες; Ἐκμάετε ἀνεβαίνοντας τόση ταραχὴ μὲ τὰ συρτοπάπουτσα, ποὺ καρτερῶ νὰ μοῦ δώσ(ετε) προσ-
(ταρέξ)». 15

10. Καὶ ὄδες ἐμείνανε σιωπηλές καὶ ἀκίνητες· ἀλλὰ μὲ εἶπε: «Ἄμ' ἔχεις δικιο! Εἶσαι στὴ(ν) πατριδα σου καὶ στὸ στήρι σου, καὶ ἐμεῖς εἴμασθε ξένες καὶ ὄλο σπρώ-
ξίμο θελόμε». 20

11. Καὶ ἐτότες ἡ Γυναίκα τὴν ἀντίσχοψε καὶ ἀποκαί-θηγε: «Κυρὰ δασκάλα, ὄλα τὰ χάσετε, ἀλλὰ ἀπὸ ἐκεῖνο ποὺ ἀκούω ἡ γλώσσα σὰς ἐμίεινε.

12. »Εἴματα στὴ(ν) πατριδα μου καὶ στὸ στήρι μου; 25
Καὶ ἡ ἀφεντιά σου δὲν ἤσουνα στὴ(ν) πατριδα σου καὶ στὸ στήρι σου;

13. »Καὶ τί σὰς ἐλείπε, καὶ τί κασιὸ εἶδετε ἀπὸ τὸ(ν) Τούρο; Δὲ σὰς ἀφηνε φαητὰ, δούλους, περιβόλια; Καί, δόξα σοι ὁ Θεός, εἶχετε περσόττερα ἀπὸ ἐκεῖνα ποὺ ἔχω ἐγώ. 30

14. »Σὰς εἶπα ἐγὼ ἴσως νὰ χτυπηστε τὸ(ν) Τούρο,

που ἐρχόστανε τώρα σὲ μὲ νὰ μού γυρέψετε καὶ νὰ μὲ
βρίσκει;

15. »Ναῖσκει ἐβγήκατε ὄξω νὰ κάμειτε παλαικαριές·
ἐπολεμοῦστε (ὄμορφο πράγμα που ἦθελ' ἤστανε μὲ τουφέκι
καὶ μὲ βελόσι ἢ ἐβάνετε καὶ βρακί;)· καὶ κάτι ἐκάμειτε
στην ἀρχή, γιὰτὶ ἐπήρατε τὰ ἀπυχα παλαικάρια τῆς Τουρ-
κιάς ξάφνου.

16. »Καὶ πῶς ἐμπόρειε ποτὲ του νὰ ὑποφρευεῖ τέ-
τοια προδοσία; Τὸ θελε ὁ Θεός; Δὲν ἀνακατανόστανε μὲ
δαῦτον μέρα καὶ νύχτα;

17. »Τὸσο κάνει καὶ ἐγὼ μὲς στὸ ξημέρωμα νὰ μπή-
ξω τὸ μαχαίρι στὸ λαϊμὸ τοῦ ἀντρός μου.

18. »Καὶ τώρα που βλέπετε πὼς πᾶνε τὰ πράγματά
σας κατὰ, θέλτε νὰ πέσει τὸ βάρος ἀπάνου μου.

19. »Καλή, μὰ τὴν ἀλήθεια! Δύοιο πέσει τὸ Μισο-
λόγη, βάνουε σὲ τάξη τὴν Ἑλλάδα τῆ Ζουρλή οἱ βασι-
λιάδες, εἰς τοὺς ὁποίους ἔχω ὄλες μου τὲς ἐλπιδες,

20. »καὶ ὅσοι μείνουε ἀπὸ τὸ (ν) ξελόθειμὸ ἔρχονται
στὴ Ζάκυνθο νὰ τοὺς θρέψουμε καὶ μὲ τὴ (ν) κοιλιὰ γιο-
μάτη μᾶς βοίζουνε».

21. Λέοντας, ἐσώπησε ἀλήγο, κοιτάζοντας μὲς στὰ μά-
τια τὲς γυναῖκες τοῦ Μισολογγιῶ.

22. «Καὶ ἔτσι ἔξρω καὶ μιὰ καὶ ἐγὼ, ναὶ ἢ ὄχι; Καὶ
τώρα δὲ τί ἀκαρτερεῖτε; Ἐβόηκατε ἴσως εὐχαριστήση νὰ
μὲ ἀκούτε νὰ μιᾶω;

23. »Ἐσεῖς δὲν ἔχετε ἄλλη δουλειὰ παρὰ νὰ ψωμοζή-
τᾶτε· καὶ, νὰ ποῦμε τὴν ἀλήθεια, στοχάζουμαι πὼς θε νὰ
᾿ναι μία θαράκησι γιὰ ὅποιον δὲν (ν) τρέπεται.

24. » Ἄλλὰ ἐγὼ ἔχω δουλειά. Ἀκούστε; Ἐχω δου-
λειά». Καὶ φωνάζοντας τέτοια, δὲν ἤτανε τὸ τριπύθαιμο
(μ) πουρῖαι, ἀλλὰ ἐφάνηκε σωστή,

25. γιὰτὶ ἀσχηκώθηκε μὲ μεγάλιο θυμὸ στὴν ἄκρη τῶν

ποδιῶν καὶ μὸλις ἄγγισε τὸ πᾶτωμα· καὶ ἐγρύλλωσε τὰ
μάτια, καὶ τὸ ἀβλαφτο μᾶτι ἐφάνηκε ἀλληθώρικο, καὶ τὸ
ἀλληθώρικο (ἐ)σιαξέ. Καὶ ἐγένηκε σὰν τὴν προσωπίδα τὴν
ὑψηλὴ ὅπου χύνουε οἱ ζωγράφου εἰς τὰ πρόσωπα τῶν νε-
κρῶν γιὰ νὰ (...)

26. Καὶ ὅποιος τὴν ἔβλεπε νὰ ξανάθει στὴ (ν) πρώτη
της μορφῆ ἔλεγε: «Ὁ Διάβολος ἴσως τὴν εἶχε ἀδράξει,
ἀλλὰ ἐμετάνωσε καὶ τὴν ἄφησε, γιὰ τὸ μῖσος τοῦ ἔχει τοῦ
κόσμου».

27. Καὶ ἡ θεγατέρα της κοιτάζοντάς τὴν ἐφώνασε· καὶ
οἱ δοῦλοι ἐξαστόχησαν τὴ (ν) πείνα τους, καὶ οἱ γυναῖκες
τοῦ Μισολογγιῶ ἐκατέβηκαν χόρις νὰ κάμουνε τᾶραχῆ.

28. Ἐτότες ἡ Πυθαίκα τῆς Ζάκυνθος, βάνοντας τὴν ἀπα-
λάμη ἀπάνου στὴν καρδιά της καὶ ἀναστενάζοντας δυνα-
τὰ, εἶπε:

29. «Πῶς μου γτυπαίει, θε μου, ἡ καρδιά (ποῦ μοῦ)
ἐπλάσσε τόσο καλή!

30. »Μὲ συγγύσανε αὐτὲς οἱ πόρνες! Ὀλες οἱ γυναῖ-
κες τοῦ κόσμου εἶναι πόρνες».

31. »ἀλλὰ ἐσύ, κόρη μου, δὲν θε νὰ ᾿σαι πόρνη σὰν τὴν
ἀδελφῆ μου καὶ σὰν τὲς ἄλλες γυναῖκες τοῦ τόπου μου.

32. »Κάλιο θάνατος! Καὶ ἐσύ, μάτια μου, ἐστιάχτη-
κες; Ἐλα, στάσου ἡσυχη, γιὰτὶ, ἀν ἀναδευτεῖς ἀπὸ αὐτὴ
τὴ (ν) καθίδια, κρᾶζω εὐτυς ὅπως ἐκεῖνες τὲς σπρήγγες
καὶ σὲ τρῶνε».

33. Καὶ (οἱ) δοῦλοι εἶχαν πάγει στὸ μαγερεῖο, χόρις
νὰ καρτερέσουν τὴν προσταγή τῆς Πυθαίκα, καὶ ἐκεῖ ἄρ-
χισαν νὰ μιᾶων γιὰ τὴν πείνα τους.

34. Καὶ ἡ Πυθαίκα ἐτότες ἐμπῆκε στὸ δῶμα της.

35. Καὶ ἔγινε μεγάλη σιωπῆ, (καὶ) σὲ λίγο ἀκουσα τὸ
κρεβάτι νὰ τρῖζει πρῶτα λίγο καὶ κατόπι πολὺ· καὶ ἀνά-
μεσα στὸ τρῖξιμο ἐβγαίνανε λαχανιάσματα καὶ γογγυσμοί,

36. καθὼς κάνουν οι βαστάζοι, ὅταν οι κακότυχοι ἔχουν βάρος εἰς τὴν πλάτη τους ἀνυπόφορο.

37. Καὶ ἔφυγα ἀπὸ τὴν πέτρα τοῦ σκανδαλίου, ἐγὼ Διονύσιος Ἱερομόναχος, καὶ ὁ,τι ἔβγαίνα ἀπὸ τῆ θύρα τοῦ σπητιοῦ, ἀπέντηξα τὸν ἀνδρα τῆς Γυναικὸς ὅπου ἀνέβαινε. 5

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ (23)

ΟΙ ΜΙΣΟΛΟΓΗΤΗΣΣΕΣ...

1. Καὶ ἀκούθησα τὲς γυναῖκες τοῦ Μισολογίου, οἱ ὅποιες ἐστρωθήκανε στ' ἀκρογιάλι, καὶ ἐγὼ ἤμουν ἀπὸ πίσω ἀπὸ μία φράχτη καὶ ἐκοίταζα.

2. Καὶ καθὲ μία ἔβγαλε τὸ χέρι καὶ ἔβγαλε ὁ,τι καὶ ἂν ἐμάζωξε· καὶ ἐκάμανε ἕνα σωρό.

3.) Καὶ μία κόρη, ἀδειάζοντας ὁ,τι καὶ ἂν εἶχε, εἶπε: «Ἀκούστε, συφορά, τί μᾶς εἶπε αὐτὴ ἡ γυναῖκα; Ἀκούστηκε ποτὲ ἀπὸ Τοῦρκο, ἀπὸ Ἀράπη;» 15

4.) Καὶ ἡ μάνα τῆς, βάνοντας τῆς τὸ χέρι στὸ στόμα: «Κλαῖς' του, τῆς εἶπε, «καὶ μὴν εἶπεις ποτὲ λόγο ἀπὸ αὐτά. Ἐδῶ στὴ Ζάκυθο μᾶς ἐκάμανε καλὸ καὶ τὰ σκυλιὰ τους».

5.) Καὶ μία ἄλλη ἀπλώνοντας τὸ χέρι καὶ ψηλαφίζοντας τὸ γυαλό: «Ἀδειφάδεσσι, ἐφώνηξες, 20

6.) ἀκούετε, ἂν ἦρθε ποτὲ ἀπὸ τὸ Μισ(ολόγη)ν τέ- τοιο(ς) σεισιμό(ς) σὰν καὶ τώρρα ἴσως νικᾷει, ἴσως πέφτει».

Qui a poco a poco spiegare il volo forte!

7.) Καὶ ἐκίνησα γιά νὰ φύγω, καὶ εἶδα ἀπὸ πίσω 25

1. =Ἐδῶ λόγος ἀπὸ νὰ ἀπλώσεις τὸ πέταγμα δυνατὰ.

ἀπὸ τὴν ἐκκλησία (ἰδὲς πῶς τῆ λένε) μία γριούλα, ὅπου εἶχε στησεὶ ἀνάμεσα στὰ χόρτα μικρὰ κερᾶκια, καὶ ἔκαιε τὸ λιβάνι· καὶ τὰ κερᾶκια στὴν πρασινάδα ἐλάμπανε καὶ τὸ λιβάνι ἀνέβαινε.

8.) Καὶ ἀσκήωνε τὰ ξερὸχερα παίροντας ἀπὸ τὸ λι- βάνι καὶ κλαίοντας, καὶ ἀναδεδυοντας τὸ ξεδοντιασμένο στό- μα ἐπαρκαλῆσε.

9.) Ἐτότες ἐταραχτήκανε τὰ σωθικά μου καὶ ἔλεγα πῶς ἦθε ὄρα νὰ ξεψυχήσω.

10.) Καὶ ἐβρέθηκα σὲ σκοτεινὸ τόπο καὶ βροντερὸ, πὺλ ἐσκυροῦσε σὰν κλωνι στάρι στὸ μύλο ποῦ ἀλέθει ὀγγή- γορα, ὡσὰν τὸ χόγγλο στὸ νερὸ ποῦ ἀναβράζει.

11.) Ἐτότες ἐκατάλαβα πῶς ἐκείνο ἦτανε τὸ Μισο- λόγη.

12.) Ἄλλὰ δὲν ἔβλεπα μήτε τὸ κάστρο, μήτε τὸ στρα- τόπεδο, μήτε τῆ λίμνη, μήτε τῆ θάλασσα, μήτε τῆ γῆ ποῦ ἐπάτουνε, μήτε τὸν οὐρανό.

13.) Πιολορηκίμενους καὶ πολιορχοῦμενους καὶ ὄλα τὰ ἔργα τους, καὶ ὄλα τὰ πάντα τὰ ἐκατασκέπαζε μαυροῖα καὶ πίσσα γιομάτη λάμψη, βροντῆ καὶ ἀστροπελέκι.

14.) Καὶ ὄψωσα τὰ χέρια μου καὶ τὰ μάτια μου νὰ κάμω δέηση.

15.) Καὶ ἰδοὺ μὲς στὴν καπνία μία μεγάλη γυναῖκα μὲ φόρεμα μαῦρο σὰν τοῦ λαγοῦ τὸ αἶμα, ὅπου ἡ στίβα ἔγγιζε καὶ ἐβενότουνα.

16.) Καὶ μὲ φωνὴ ποῦ μου ἐφαινότουνα πῶς νικᾷει τὴν ταραχῆ τοῦ πολέμου ἄρχισε:

Τὸ χάραμα ἐπῆρα
τοῦ ἡλίου τὸ δρόμο,
χρεμώντας τῆ λῦρα
τῆ δίκαιη στὸν ὄμο.

Κι ἀπὶ ὅπου χαράζει
ὡς ὅπου βυθᾶ

* * * * *

στεριές καὶ νησιά.

* * * * *

* * * * *

ποῦ πέφτει στὸν κάμφο,
κι ἴδῃ ἥλιος τῆ(ν) παίρνει

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

Παράμερα στέκει
Σουλιώτης καὶ κλαίει:

ἀργὰ τὸ τουφέκι

σηκώνει καὶ λέει:

«Διὲ τοῦτο τὸ γέρι

τί κάνεις ἐσύ;

Ἄχθρός μου τὸ ξέρει

πῶς μου εἶσαι βαρῦν».

Τῆς μάνας, ὦ λαύρα!

τὰ τέχνα τριγύρου,

φθαρμμένα καὶ μαῦρα,

σὰν ἴσκιους ὀνείρου:

λαλεῖ τὸ πουλάκι

στοῦ πόνου τῆ γῆ

καὶ βοίσκει στυράκι

καὶ ἴ(ῆ) μάνα φθονεῖ.

Προβαίνει καὶ κρᾶζει
τὰ ἔθνη σκιασμένα

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

Πρικοῦν νὰ ταράξει
τοῦ ἔχθρου τὸν ἄερα
μιὰν ἄλλα, τοῦ μοιάζει
τ' ἀντιλάλου πέρα.

Καὶ ξάφνου πετιέται

μὲ τρόμου λαλιά:

πολλήωρα γρικιέται,

κι ὁ κόσμος βροντᾶ.

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

κι ὦ πείνα καὶ φρίκη,

δὲν σκούζει σκυλί!

E risposero Isole e Continenti.

Il cielo è chiuso e non ode¹.

1. = Καὶ ἀπάντησαν Νησιὰ καὶ Στεριές: Ὁ οὐρανὸς εἶναι κλειστὸς καὶ δὲν ἀκούει.

Ἐχόρησε ὁ Ἴβρωσ
μαζί με τὸ Μάη,
κι ὁ Ἀράπης ἀγάλλι
ξαρλῶνερ' ἐκεῖ
ποῦ ἐβγήξε ἡ μεγάλη
τοῦ Βυτον ψυχῆ.

5

* * * * *
σά(ν) πέλαιο ποῦ βράζει

* * * * *
* * * * *

10

* * * * *
* * * * *
* * * * *

Νά ἡ μέρα προβαίνει

τὰ νέφια συντροῖβει·

νά ἡ νύχτα ποῦ βγαίνει

κι ἀστέρει δὲν κρύβει.

15

* * * * *

* * * * *

* * * * *

20

* * * * *

<17.> Καὶ ὁ, τι εἶχε ἀποτελειωμένα τὰ λόγια τῆς ἡ θεά,
οἱ δικαὶ μας ἐκάνανε φοβερές φωνές γιὰ τῆ νίκη ποῦ ἐκάνε-
νανε.

25

<18.> Καὶ οἱ δικαὶ μας καὶ ἴνα μοῦ ἔγιναν ἀφαντα, καὶ
τὰ σωθικά μου πάλι φοβερὰ ἐσταραχτήκανε, καὶ μοῦ φά-
νηκε πὼς ἐκουφάθηκα καὶ ἐσταραβώθηκα.

<19.> Καὶ σὲ λίγο εἶδα ὀμπρός μου τῆ γριούλα ὅπου
μοῦ ἔλεγε:

<20.> «Δόξα σοι ὁ Θεός, Ἱερομόναχε· ἔλαα πὼς κάτι
σοῦ ῥθε. Σέ ἰκράζα, σὲ κούνεια, καὶ δὲν ἄκουγες τίποτες,
καὶ τὰ μάτι(α) σου ἐσταμάτιζαν στὸν ἄερα, ἐνῶ τώρα στὰ
στερνὰ ἡ γῆς ἐσκιροῦσε σά(ν) τὸ χόγλο στὸ νερὸ ποῦ ἀ-
ναβράζει.

<21.> » Τώρα ὁ, τι ἔπαψε ποῦ ἐτελειώσανε τὰ κεράκια
καὶ τὸ λιβάνι. Δὲς οἱ δικαὶ μας νὰ ἐκερδέσανε;»

<22.> Καὶ ἐκίνησα μετὸ Χάρο μὲς στῆ(ν) καρδιά μου
νὰ φύγω. Καὶ ἡ γριούλα, ἔπειτα ποῦ (μοῦ) φίλησε τὸ χέ-
ρι, χάνοντας μία μετάνοια, εἶπε: «Καὶ τί παγαωμένο ποῦ
ἴναι τὸ χέρι σου!»

10

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ <24>

ΤΟ ΜΕΛΛΟΝΤΑ ΓΕΝΑΜΕΝΟ ΠΑΡΟΝ.

15

Η ΚΑΚΙΑ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΤΕΛΟΣ

1. Καὶ ἐκοίταξα τριγύρου καὶ δὲν ἐβλεπα τίποτες, καὶ
εἶπα:

2. «Ὁ Κύριος δὲν θέλει νὰ ἰδῶ ἄλλο»· καὶ γυρρίζοντας
τὸ πρόσωπο ὅπου ἦταν οἱ παλάτες μου ἐκίνησα γιὰ νὰ πᾶω
στὸν Ἄι-Δύπτιο.

20

3. Ἀλλὰ ἄκουσα νὰ τρέμει ἡ γῆ ἀπὸ κάτου ἀπὸ τὰ πό-
δια μου, καὶ πλῆθος ἀσταραπές ἐγινόμεοζαν τὸν ἄερα, πάντα
αὐξαινοντας τῆ γοργότητα καὶ τῆ λάμψη. Καὶ ἐσκιιάτη-
κα, γιὰτὶ ἡ ὄρα ἦτανε κοντὰ στ' ἄγρια μεσανύχτια,

25

4. τόσο ποῦ ἐσταραξά ὀμπρός τὰ χέρια μου, καθὼς
κάνει ὁ ἀνθρωπος ὅπου δὲν ἔχει τὸ φῶς του.

5. Καὶ ἐβρέθηκα ὀπίσω ἀπὸ ἔνα(ν) καθρέφτη, ἀνάμε-

σα σ' αὐτόνε και στο(ν) τοῦχο· και ὁ καθρέφτης εἶχε τὸν
ψῆλο τοῦ δώματος.

6. Και μία φωνή δυνατή και ὀγγήγορη μου ἐβάρεσε
τὴν ἀκουή λέγοντας:

7. «ἼΩ Διονύσιε Ἱερομόναχε, τὸ μέλλοντα θεὸς νὰ γένηι
τώρα γιὰ σέ παρόν· ἀκαρτέρε και βλῆπεις ἐκδικήσιν τοῦ
Θεοῦ».

8. Και μία ἄλλη φωνή μου εἶπε τὰ ἴδια λόγια, τραυ-
λίζοντας.

9. Και αὐτὴ (ἡ) δεύτερη φωνή ἤτανε ἐνοῦ γέρου που
πέθανε και εἶχα γνώρισε. Και ἐθαύμαξα, γιὰτὶ ἦταν ἡ
πρώτη φορά που ἄκουα τῆ(ν) ψυχή τοῦ ἀθρόπου νὰ τραυ-
λίζει.

10.) Και ἄκουσα ἕνα τρίτο μουρηουρητὸ που ἐφαι-
νότουνα μία φυσηματιὰ στὸν καλαμαῖώνα, ὅμως δὲν ἄκουσα
λόγια.

11.) Και ἐκοίταξα ἀνέρα γιὰ νὰ ξανοίξω ποῦθεν ἐ-
βγαίνανε αὐτὲς οἱ φωνές, και δὲν εἶδα παρὰ τοῦς δυὸ χον-
τροῦς και μακρίους πέρονους που ἐβγαίνανε ἀπὸ τὸν τοῖ-
χο, στοῦς ὁποίους ἀκουμπούσε ὁ καθρέφτης δεξιμένος στῆ
μέση.

12.) Και ἀναστενάζοντας βαθιά και καθῶς κάνει ὁ
ἀθρόπος ὅπου βρίσκεται γελασμένος, ἀγρίκησα μυρωδιὰ
ἀπὸ λελίανο.

13.) Και ἐβγήκα ἀπὸ κεῖ, και ἐκοίταξα τριγύρου,
και εἶδα:

14.) Εἶδα ἀντίκρου ἀπὸ τὸ(ν) καθρέφτη, στὴν ἄκρη
τῆς κάμερας, ἕνα κρεβάτι, και κοντὰ στοῦ κρεβάτι ἕνα φῶς·
και ἐφαινότουνα πῶς δὲν ἦτουνα μέγς στοῦ κρεβάτι τίποτες,
και ἀπάνου πολλὴ μύγα κουλουμωτή.

15.) Και ἀπάνου στοῦ προσκέφαλο εἶδα σὰ μία κρεφα-

30

λὴ ακίνητη e mince¹, σὰν ἐκείνες που κάνουνε οἱ πελαγι-
σοι μετὸ βελόνι στὰ χέρια και στὰ στήθια.

16.) Και εἶπα μέσα μου: «Ὁ Κύριος μου ἔστειλε ἐπὶ-
τη τῆ θωριά, γιὰ σύμβολο σκοτεινὸ τῆς θέλησῆς του».

17.) Γιὰ τοῦτο ἐγώ, παρακαλώντας θεομὰ τὸν Κύ-
ριον νὰ καταδεχτεῖ νὰ με βοηθήσει γιὰ νὰ κα(τα)λάβω
αὐτὸ τὸ σύμβολο, ἐσίμωσα τὸ κρεβάτι.

18.) Και κάτι ἀναδούτηκε μέγς στὰ σεντόνια, τὰ λε-
ρωμένα, ξευτερολοισμένα και αἰματωμένα.

19.) Και κοιτάζοντας καλύτερα τὴν εἰκόνα τοῦ
προσκέφαλου, ἐταραχτήκανε τὰ σωθικά μου, γιὰτὶ ἀπὸ ἕνα
κίνημα που ἔκαμε μετὸ στόμα ἐγγώρισα τῆ Πυναῖα τῆς
Ζάκυθος, που ἐκοιμότουνα σκεπασμένη ἀπὸ τὸ σεντόνι ὡς
τὸ λαϊμό, ὅλη φθαρμένη ἀπὸ τὸ τηχτικό.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ (25)

15

Η ΕΚΑΙΚΗΣΗ:

ΔΕΝ ΣΟΥ ΔΙΝΩ ΜΗΤΕ ΕΝΑ ΠΙΧΑΛΟ

1. Ἄλλὰ ἐκαλοκοίταξα ἐκείνον τὸν ὕπνο, και ἔκατά-
λαβα που ἤθελε βαστάξει λίγο, γιὰ νὰ δώσει τόπο τοῦ ἄλ-
λουοῦ, που ἔναι γώρις ὀνείρατα.

2. Και ἐπειδὴ ἐκεῖ μέσα δὲν ἤτανε οὔτε φίλος, οὔτε
δικός, οὔτε γιατρός, οὔτε πνευματικός, ἐγὼ Διονύσιος Ἱερο-
μόναχος ἔσκησα και μετὰ τὰ καλά τῆς ἔλθενα νὰ ξεμολογήθω.

3. Και αὐτὴ ἐμισάνοιξε τὸ στόμα της και εἶδεξε τὰ
δόντια της, ἀχλουθώντας νὰ κοιμαῖται.

4. Και ἰδοὺ ἡ πρώτη φωνή, ἡ ἀγγώριστη, που μου ἴπε

25

1. = και λανη (τὸ e τρελικά, τὸ mince γαλιανά).

στό δεξιόν αὐτοῦ: «Ἡ δύστηνη θρέφει πάντα στό νοῦ της φούρκες, φυλακῆς, καί Τοῦρκους τοῦ νικᾶνε, καί Γραικοῦς ὅπου σφάζονται.

5. Ἡ Τούτη τή στιγμή βιάσεται στόν ὕπνο της τό παράγμα πού πάντοτε ἀπεθύμιουσε: ἤγουν τήν ἀδεσφία της πού διακομῆται, καί γιά τό τοῦτο τήν εἶδες τώρα πού ἐγαμορεύσασαι.

6. Καί ἡ δευτέρα φωνή, πού ἐγγωφίσα, ἐξαναεῖτε τὰ ἴδια λόγια τραυλιζοντας, καί κἀνοντας ἕνα σωρό ὄρκους, καθῶς ἀπό ζώντας ἐσυνθηθοῦσε:

7. Ἡ Ἀλήθεια μά-μαμαμαμά τή(ν) Παναγία, ἄκουσ' ἐδῶ· ἀαααλήθεια μίμυμά τόν Ἀι-Νικῶνα, ἄκουσ' ἐδῶ· ἀλλήληθεια, ἄκουσ' ἐδῶ, μά τόν Ἀι-Σπυ-στυ-στυ-ρίδιωνα, ἀλήθεια μά τ' ἀγγέλαρα-χραχρα-γράχραρα μυστήρια τοῦ Θεοῦ.

8. Καί ἰδοὺ πάλι τό μουρμουρητό πού ἐφανότουνα ἡ φυσσηματιά μέσ στον καθάμιώνα.

9. Ἐάφου ἡ Γυναίκα ἐβγάλε τό χέρι ἀπό τό σεντόνι καί ἐχτύπησε, καί οἱ μύγες ἀσχηκωθήκανε.

10. Καί ἀνάμεσα στη βουή ὅπου ἐκάνεκε, ἄκουσα τή φωνή τῆς Γυναίκης, ὅπου ἐφώνασε: «Ὁξῶ, πόρνη, ἀπό δῶ· δὲ σοῦ δῖνω μήτε ἕνα ψίχθαλο!»

11. Καί ἐξεσκεπτάστηκε σκεδόν ὅλη ἀπό τό λερωμένο σεντόνι, καί ἐφάνηκε ἕνα ψοφοδέσπολο ὅπου ξετρουπώνει ἀπό τή(ν) κροτιά ἕνας ἀνεμοστρούφουλας.

12. Ἀλλά σπρώχνοντας ἐχτύπησε τό χέρι της σέ μία κάσα πεθαμένου, πού ἐβρέθηκε ἐκεῖ ξάφου, καί ἐκόπηκε τό ὄνειρο τῆς ἀμαρτωλῆς.

13. Καί ἀνοιξε τὰ μάτια της, καί βλέποντας τή(ν) κάσα ἀνατριχίασε, γιάτ' ἐσκιάχτηκε μή(ν) τή βάλανε ἐκεῖ στογάζοντάς τηνε πεθαμένη.

14. Καί ἐτοιμαζότουνα νά φωνάξει δυνατά, γιά νά δεῖξει πῶς δέν ἐπέθανε, ἀλλά ἰδοὺ προβαίνει ἀπό τή(ν) κά-

σα μία κεφαλή γυναικεία, φθαρμένη καί αὐτὴ ἀπό τό τηχετικό, πού, ἀγλαδιά καί πλέον ἡλικιωμένη, πῶς τῆς ἐμοιάζε.

15. Πηδαίει στη ζεββιά τοῦ κρεβατιοῦ, ἀλλά ἐχτύπησε τή μοῦρη της σέ μίαν ἀλλή κάσα, καί ἔξω ἀπό αὐτὴ ἕνα κεφάλι γέρου· καί ἤτανε ἐκείνου πού ἐγγωφίσα.

16. Πηδαίει νά φύγει ἀπό τὰ πόδια τοῦ κρεβατιοῦ, ἀλλά ἰδοὺ, σ' ἕνα προσκέφαλο κόκκινο, πού ἐτιναζότουνα ἕνα παιδάκι· καί ἐτιναζότουνα σά(ν) τό μισοσκατωμένο πουλί.

17. Καί τό πρόσσωπο τοῦ γέρου ἤτανε σά(ν) τό τζιτζικα· καί τῆς παιδουλῆς σάν τήν ἐκλειψή τοῦ φεγγαριοῦ· καί τῆς γραικῆς σάν τ' ἀγρία μεσάνυχτα.

18. Καί ἔτσι ἐγγωφίσα ὅτι ἐμέλεε τῆς Γυναίκης βρεθεῖ, πρὶν ξεψυγήσει, ἀνάμεσα στό(ν) πατέρα της καί στη μάνα της καί στη θεγατέρα της.

19. Καί ἐφρίξα καί ἔστρωσα στήν ἀντίφου μερία τό πρόσσωπό μου καί ἐξανάσασαι τό μάτι μου στό(ν) καθρέφτη, ὅ ὅποιος δέν ἐδειχνε παρὰ τή Γυναίκα μοναχὴ καί ἐμέ καί τό φῶς.

20. Γιατ' ἐκείνη τῶν ἀλλων τριῶ ἡσυχάσασαι στό μνημό τους, ἀπό τὰ ὅποια θὰ πεταχτοῦν ὅταν βαρῆσαι ἡ Σάλαπιγλα·

21. Μαζὶ μ' ἐμέ τό Διονύ(σιο) τόν Ἱερομό(ναχο), μαζὶ με τή Γυναίκα τῆς Ζάκωθος, μαζὶ με ὅλα τὰ τέκνα τοῦ Ἀδάμ, στη μεγάλη κοιλιά τοῦ Ἴωσαφάθ.

22. Καί ἀρχίσα νά συλλογιστῶ ἀπάνου στη δικαιοσύνη τοῦ Θεοῦ, πού θέ νά ναι αὐτὴ τὴν ἡμέρα φανούσιμη καί τό μάτι (προσηλωμένο στό(ν) καθρέφτη) ἐμπροδίστηκε ἀπό τό λογισμῶ.

23. ἀλλὰ ἀκολούθως ὁ λογισμῶς ἐμπροδίστηκε ἀπό τό μάτι.

<24.> Ἐπειδὴ, στ(ρ)ιφογυρίζοντας ἐγὼ ἔπειρα τὰ μά-
τια ἐδῶ και ἐκεῖ, καθὼς κάνει ὁ ἀνθρωπος τοῦ συλλογι-
ζεται πρόμα θυσοκοιο ποῦ πολεμαίει νὰ καταλάβει,

<25.> εἶδα ἀπὸ τῆ(ν) κλειδωνότροπουτα ποῦ κάτω ἐμπό-
διζε τὸ φῶς· και ἐβάσταουσε πολυλήωρα και ἔπειρα ἐξανα-
φαινότρουνα. 5

<26.> Και ἀκούότρουνα ἀκοιούθως ἔνα μουρμουρητὸ
στην ἀλλη κάμερα, και δὲν ἐκαταλάβαινα τίποτες· και ἐξα-
ναοίτραξα στὸ μέρος della Visione¹.

(Qui tocchi brevi sulla posizione delle tre osoure visioni)². 10

<27.> Και ἤτανε μεγάλη σιωπή, και δὲν ἀκουες νὰ
βουίξει μήτε μία μύγα ἀπὸ τόσο πληθός· γιατι ἤτανε ὄλας
μαζωμένες εἰς τὸ(ν) καθρέφτη,

<28.> ὁ ὄποιος εἰς πολυὰ μέρος ἐπαράσταυσε τὸ χρωμα
del velo³, ποῦ τὸ βάνουσε ὅταν λείπει για πάντα κανένας
ἀπὸ τῆ φαιμελιά. 15

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ <26>

ΤΟ ΖΩΝΑΡΙ

1. Ἄλλα ἡ μάνα της χωρίς νὰ κοιτάξει κατὰ τῆ θύρα,
χωρίς νὰ κοιτάξει τῆ θειατέρα της, χωρίς νὰ κοιτάξει κα-
νέναν, ἀρχίνησε: 20

2. «Ἐτοῦτη τῆ στιγμή τὸ μάτι και τὸ αὐτὶ τοῦ παι-
δοῦ σου σὲ παραμονεύει ἀπὸ τῆ(ν) κλειδωνότροπουτα, και

1. = τοῦ Ὁράματος.

2. = [Ἐδῶ συντομας πνεμάες για τῆ θέση ποῦ ἔχουν [[μέσα στὸ δομάτιο]]
τὰ τρία σκοτεινὰ ὄματα [διδάβ. φωνητάματα]]. ΔΕ 290 β 1-3.

3. = τοῦ πέτλου.

σὲ ἀπομακαρβαίνει, γιατὶ σκαίξεται τὸ κακό σου· και ἔτσι
ἐκαμε(ς) και ἐοῦ μ' ἐμέ.

3. ».....
<4.> » Για τοῦτο σδδωσα τῆ(ν) κατάρτα μου, ὅταν ἀσή-
μαιναν ὄλας οἱ ἐκκλησιαές τῆν ἡμέρα τοῦ Πάσχα, γουατι-
σμένη και ἐξήλεκη εἰς τῆ(ν) πίκρα τῆς ψυχῆς μου. 5

<5.> » Σ' τῆν ξανάδωσα μία ὄρα πρὶν ξεψυχῆσω, και
τώρα σ' τῆν ξαναδίνω, κακὸ και ἀνάποδο θηλυκό.

<6.> » Και ἡ τριδιπλη κατάρτα θέλει εἶναι ἀληθινή και
ἐνεργητική στὸ κορμί σου και στη(ν) ψυχή σου, καθὼς εἶ-
ναι ἀληθινὰ και ἐνεργητικά στὸν φαινούμενο και στὸν ἀό-
ρατο κόσμος τὰ τρία προσώπια της Ἁγίας Τριάδας). 10

<7.> Ἐτσι λέοντας ἐβγάλε ἔνα ζωνάρι ποῦ ἤτανε τοῦ
ἀνδρός της, τὸ χουχούλισε τρεῖς φορὲς και τὸ πέταξε μὲς
στὰ μοῦτρα της. 15

<8.> Ἐτότες ὁ γέρος ἀναδείτηκε μὲς στη(ν) κάσα του
και ἐτραύλισε τῆ(ν) κατάρτα του, ἔτσι ὀλίγο σιαχτά.

<9.> (Και) ἡ παιδούλα ἐπαράχτηκε στὸ κόκκινο προσ-
κείμενο σά(ν) τὸ μισοσκοτωμένο πουλί, και ἐξανάκαμε
δυνατότ(ε)ρο τὸ μουρμούρισμα τοῦ καλαμιδῶνος. 20

<10.> Και ἐγαθήγανε μὲ τές κάσες (ἀνάληφτήκανε).....

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ <27>

Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΤΗΣ ΖΑΚΥΘΟΣ ΛΑΒΑΙΝΕΙ ΤΗ ΣΤΕΡΝΗ ΤΗΣ ΘΑΡΑΙΠΥΗ

<1.> Ἐτότες ἡ Γυναίκα μονάχα ἀκουσε δυναμη νὰ μπι-
ρέσει νὰ πεταχτεῖ. 25

2. Και ἐχυθῆκε πηδώντας ψηλά, σά(ν) τ' ἄστρο ποῦ
στὸν ἀέρα χύνεται.

3. Και ἔχτυπησε στὸ (<ν>) καθρέφτη, καὶ οἱ μύγες ἐφύ-
γανε, καὶ ἐβουίζανε στὸ πρόσωπό της κοιλουμωτές.

4. Καὶ αὐτῇ, λογιάζοντας πὼς ἦταν οἱ γονεοὶ της,
ἔτρεψε ἐδῶ καὶ ἐκεῖ,

5. ἀνυπολογισιὸντας τῇ φύχτα κάτι νά 'βρει γιὰ δια-
φένεψη, καὶ ἤβρηκε τὸ ζωνάρι, καὶ μὲ κείνο ἄρχισε νά
χτυπάει.

6. Καὶ ὅσο ἔχτυποῦσε, τόσο οἱ μύγες ἐβουίζανε, καὶ
τόσο αὐτῇ ἐκατατρομάζε, ὅσο ποῦ τέλος πάντων ἔχασε τὸ
νοῦ της ὀλόστελα.

7.) Καὶ τὴν ἄφησε ὁ νοῦς, ἀλλὰ τὰ πάθη δὲν τὴν
ἀφήσανε: ἡ ὑποψία, ἡ σαληρότη, ἡ κακία, τὸ ἀναγέλιασμα.

8.) Γιατὶ, τρέχοντας μὲ τὸ πουκάμισο, ποῦ τὸ <χε κά-
μει κοντὸ ἀπὸ τῇ φιλαργυρία της, ἔτρωξε τὸ μάτι της στὸ (<ν>
καθρέφτη,

9.) καὶ ἔσταμάτηξε, καὶ δὲν ἐγνώρισε τὸν ἑαυτὸ της,
καὶ ἄπλωσε τὸ δάχτυλό της καὶ ἀναγέλασε:

10.) «Ὁ κορμί! Ὁ κορμί! Τί πουκάμισο! Ἐ! κα-
ταβαβαίνω ἐγὼ· καὶ ποῖος πονηρὸς μπορεῖ νά μοῦ κρύψει
τῇ (<ν>) πονηρία του; Ἐκείνο τὸ πουκάμισο μὲ κάνει νά κα-
ταλάβω πὼς καίμωεται τρέλα, γιὰ νά 'ν' ἔτοιμη νά χρι-
ματίσει.

11.) » Ἀλλὰ ποῖος νά 'ναι; Μά τὴν ἀλήθεια ποῦ τῆς
μοιάζει ὀλίγο. Ἄαι εἶς' ἐοῦ μποιητόκορμιο, βρωμιόπορνη,
μυγόχεσμα τοῦ σπιταλιοῦ, τσί(μ)πλια τῆς γουρούνας,
γαϊδοῦρα, κροτολόγα, σκατῇ!

12.) » Νά τέλος πάντων ὅ,τι σοῦ ἐπροφήτεια· καὶ οἱ
χάλοι σου ἡγαπημένοι; Δὲν σῶμεινε μήτε δισκάρι νά δια-
κονεῖς μὲ δαῦτο.

13.) » Εἶσαι στὰ χέρια μου. Τί θέλεις νά σοῦ κάμω; 30
ψυχικό; Τώρα σ' τὸ κάνω!.

14.) » Ἐτσι λέοντας ἔκαμε ἓνα γύρο καὶ ἐβάδθηκε μὲ

μεγάλη λύσσα νά χορεῖται, καὶ τὸ πουκάμισο τὸ κοντὸ ἐβρι-
σκότουνα στὸ πρόσωπό της.

15.) Καὶ τὰ μαλλιά, μαῦρα καὶ λιγδωμένα, ἐλεγε
πὼς εἶναι φιλόπουλα ὅπου γένονται ἀνάμεσὸ τους κομμιά-
τια ἀπάνου στὸν κουρνιαχτό.

16.) Καὶ στῇ ζέστα τοῦ χοροῦ ἔκανε μὲ τὸ ζωνάρι
μία θηλιά· καὶ ὁ χορὸς ἐβάσταξε ὅσο νά κάμει τῇ θηλιά.

17.) Καὶ εἶπε: «Ἀκλούθα με ἀπὸ πίσω ἀπὸ τὸ (<ν>
καθρέφτη, νά σοῦ κάμω τὸ ψυχικό· νά ἰδῶ ἄ σοῦ μείνει
φωνὴ νά πεῖς πὼς εἶμαι ζουρλή.

18.) » Γιατὶ ἐρχεται κάπου κάπου ὁ γαϊδάρος ὁ για-
τρός, ὅπου θὰ σ' ἔχει καὶ ἐκείνος· καὶ τοῦ σκαρφίστηκε
πὼς εἶμαι ἄρρωστη».

19.) Καὶ ἐπῆγε ὀπίσω ἀπὸ τὸ (<ν>) καθρέφτη, καὶ τὴν
ἔκρουα νά κάνει μεγάλη ταραχῇ.

20.) Καὶ ἔσκασε ἓνα γέλιο μεγάλο, ποῦ ἀντιβοῦσε ἡ
κάμερα, φωνάζοντας: «Νά, μάτια μου, τὸ ψυχικό!»

21.) Τότε ἔπεσα μὲ τὰ γόνατα χάμου (<καὶ>) ἔκαμα
δέηση νά τὴν κάμει ὁ Κύριος νά μὴν εἶναι ἔξω φρενῶν
κάνε γιὰ τὸ λίγο ἀκόμη πῶχει νά ζήσει, καὶ νά τῆς πᾶσει
ἡ κακία.

22.) Καὶ τειλωμένη ἡ δέηση, ἐκοίταξα χάμου ὀπίσω
ἀπὸ τὸ (<ν>) καθρέφτη στοχάζοντας τγνε λγλωμένη. Καὶ δὲν
ἦτον ἐκεῖ.

23.) Καὶ αἰστανθήκα τὸ αἶμα μου νά τραβηχτεῖ ἀπὸ
τὰ μάγουλά μου.

24.) Καὶ ἔπεσε τὸ κεφάλι ἀπάνου στὰ στήθια μου,
καὶ εἶπα μέσα μου:

25.) «Ὁ Θεὸς ἔφει ποῦ ἔφυγε ἡ δύστυχη, ἐῶν ἔπα-
ρακάλεια γιὰ αὐτῇ μὲ τῇ θέρμη τῆς ψυχῆς μου».

26.) Καὶ ἐπέρασα πέρα, μὲ τὸ κεφάλι σκυρτὸ καὶ
στοχασμένο, νά πᾶω νά τὴν εὔρω.

- <27.> Και άκουσα στὸ μέτωπο κάπ(ου)ον τι καὶ ἔπρεσα
 ξαφνισμένος τ' ἀνάσχελα.
 <28.> Καὶ εἶδα τὴν Πυραϊκά τῆς Ζάκυθος ποὺ ἔχε-
 μύσωνα καὶ ἐκυμάτιζε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΎΣΤΕΡΟΝ

5

- <1.> Καὶ ἀσγκώθηκα ὄλος τετρομασμένος φωνάζον-
 τας: Μνήστητί μου, Κύριε, μνήστητί) μου, Κύρ(ιε)! Καὶ
 άκουσα ποδοβολή ἀνθρώπων ποὺ ἀνεβαῖναν τές σκάλες.
 2. Καὶ ἦταν καμία δεκαπενταρία ἀνθρώπου, καὶ οἱ περ-
 σ(ότεροι) ἐφοροῦσαν μία προσωπίδα, ὄξω ἀπὸ πέντε ποὺ
 ἐγνώριζα πολὺά καλὰ.

3. Ὁ ἕνας:

(ζωγράφισέ τους ὄλους τὸς πέντε)

- <4.> Καὶ ἐπειδὴ χωρὶς ν' ἀγατῶν τῆ Πυραϊκά καὶ τ.λ.,
 ἀρχινῆσανε νὰ σκούζουνε.

15

- <5.> Καὶ ἐγὼ γυροῖζοντας κατ' αὐτοὺς τοὺς εἶπα: «Ὁξῶ
 ἀπὸ δῶ, ὄξω ἀπὸ δῶ! Τὰ κρήματὰ σας σᾶς ἔσυραν ἐδῶ.
 Τοῦτος ὁ τόπος εἶναι κεραινοκράχτης, γιὰτὶ ὁ Θεὸς τὸν
 μισάει».

- <6.> Καὶ ἐφοβήθησαν ὀλίγο, ὄμως δὲν ἐφεύγανε.

20

- <7.> Καὶ ἐστάθηκα σιωπηλὸς γιὰ νὰ βρω τί νὰ τοὺς
 πῶ γιὰ νὰ φύγουνε.

- <8.> Καὶ τοὺς εἶπα: «Παιδιά, ἀκούστε τὰ λόγια τοῦ
 Διονύσου τοῦ Ἱερομόναχου. Ἐγὼ γιὰ μὲ πᾶω νὰ κάμω
 δέηση καὶ σᾶς ἀφήνω ἐδῶ».

25

- <9.> »Βάλτε τὸ χέρι στὴ συνείδησή σας: ἐσύ Μ., ἐσύ
 Γ., ἐσύ Κ., ἐσύ Π., ἐσύ Τ. (γιὰτὶ ἐσᾶς τοὺς ἀλλοιὺς δὲ σᾶς
 γνωρίζω), καὶ ἰδέστε τί μπορεῖ νὰ βγει ἐὰ(ν) μείνετε. Ἡ

Διοίκηση σᾶς γνωρίζει καὶ βόλσκοντὰς σας ἐδῶ θέλει πεῖ
 πὼς τὴν ἐφορκίσετε ἐσεῖ(ς)».

<10.> Ἐτότε τοὺς εἶδα νὰ πισωπλατίσουν ὄλους, στρώ-
 γωντας ὁ ἕνας τὸν ἄλλον ποιὸς νὰ πρωτοφύγει.

<11.> Καὶ ἐροβολοῦσαν τές σκάλες μὲ μιὰ παραχή, ὅπου ὁ
 μὸς φάνηκε πὼς οἱ περισσότεροι ἐγγρεμίζοντανε.
 .....

Γ' ΣΤΑΔΙΟ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ

(Νοέμβριος-Δεκέμβριος 1933)

ΟΡΑΜΑ ΤΟΥ ΔΙΟΝΤΣΙΟΥ
ΙΕΡΟΜΟΝΑΧΟΥ
ΕΠΚΑΤΟΙΚΟΥ ΕΙΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑ
ΖΑΚΥΝΘΟΥ

ΚΕΦ(ΑΛΑΙΟΝ) 1
Ο Ι(Ε)ΡΟΜΟΝΑΧΟΣ ΠΙΚΡΑΙΝΕΤΑΙ

1. Ἐγὼ Διονύσιος Ἱερομόναχος, ἐγκάτοικος στὸ ξω-
κλήσι τοῦ Ἁγίου Λύπτιου, γιὰ νὰ περιγράψω ὅ,τι εἶδα,
λέγω:
2. Ὁ,τι ἐγύριζα ἀπὸ τὸ μοναστήρι τοῦ Ἁγίου) Διο- 10
νυσίου, ὅπου εἶχα πάει γιὰ νὰ μιλήσω μὲ ἕνα(ν) καλό-
γερο γιὰ κάτι ὑπόθεσες ψυχικῆς (καί) γιὰ δέησες γιὰ τὸ
ἔθνος τοῦ πολεμεῖ,
3. καὶ ἤτανε καλοκαίρι, καὶ ἦταν ἡ ὥρα ὅπου θαλώ-
νουνε τὰ νερά, καὶ εἶχα φθάσει στὰ Τρία Πηγάδια, καὶ 15
ἦταν ἐκεῖ τριγύρου ἡ γῆ ὅλο νερά, γιὰτὶ πᾶνε οἱ γυναῖκες
καὶ συγγενεγάνουνε.
4. Ἐσταμάτησα σὲ ἕνα ἀπὸ τὰ Τρία Πηγάδια, καὶ ἀπι-
θώνοντας τὰ χέρια μου στὸ φιλιατρὸ τοῦ τηγαδιοῦ ἔσκυ-
ψα νὰ ἰδῶ ἂν ἦτουν πολὺ νερό·
5. καὶ τὸ εἶδα ὡς τῆ μέστη γιομάτο καὶ εἶπα: «Δόξα 20
σοι ὁ Θεός!
6. ὕψιχιά ἡ δροσιά που στέρνει γιὰ τὰ σταλάγματα τοῦ
ἀνθρώπου τὸ καλοκαίρι, μεγάλα τὰ ἔργα Του, καὶ μεγάλη 25
ἡ ἀφχαριστία τοῦ ἀνθρώπου.

7. »Καὶ οἱ δίκαιοι κατὰ τῆ Θεία Πραφή πόσοι εἶναι;»
Καὶ συλλογιζόντας αὐτὸ ἐπέσανε τὰ μάτια μου στὰ χέρια
μου, ὅπου ἦτανε ἀπιθωμένα στὸ φιλιατρὸ.

8. Καὶ θέλοντας νὰ μετρήσω μὲ τὰ δάχτυλα τοὺς δι-
καιούς, ἀσκήκωσα ἀπὸ τὸ φιλιατρὸ τὸ χέρι μου τὸ ζεφβί,
καὶ κοιτώντας τὰ δάχτυλα τοῦ δεξιῦ εἶπα: «τάχα νὰ εἴ-
ναι πολλὰ;»

9. Καὶ ἀρχίγησα καὶ ἐσύγκρανα τὸν ἀριθμὸ τῶν δι-
καιῶν ὅπου ἐγγώριζα μὲ αὐτὰ τὰ πέντε δάχτυλα, καὶ βρή-
σκοντας πῶς ἐπύτα ἐπερισσεύανε, ἐλιγότεψα τὸ δάχτυλο
τὸ λαυρό, κρύβοντάς το ἀνάμεσα στὸ φιλιατρὸ καὶ στῆ-
ἀνταλίμη μου.

10. Καὶ ἔστεκα καὶ ἐθεωροῦσα τὰ τέσσερα δάχτυλα
γὰ πολὺλόρα, καὶ αἰστανθήκα μετὰ πολλὴ λαχτάρα, γιὰτὶ εἶδα
πῶς ἤμουνα στενεμένος νὰ λιγοστέψω, καὶ κοντὰ στὸ λαυ-
ρό μου δάχτυλο ἔβαλα τὸ σιμιστινὸ του στῆν ἴδια θέση.

11. Ἐμνέσασανε τὸ λοιπὸν ἀπὸ κάτου ἀπὸ τὰ μάτια μου
τὰ τρία δάχτυλα μοναχά, καὶ τὰ ἔχτυποῦσα ἀνήσυχα ἀπᾶ-
νου στὸ φιλιατρὸ, γιὰ νὰ βοηθῶ τὸ νοῦ μου νὰ εὖρει
κάνε τρεῖς δίκαιους.

12. Ἄλλὰ ἐπειδὴ ἀρχίγησανε τὰ σωθικά μου νὰ τρέ-
μουνε σά(ν) τῆ θάλασσα που δὲν ἤσυγάξει ποτέ,

13. ἀσκήκωσα τὰ τρία μου ἔριμα δάχτυλα, καὶ ἔκαμα
τὸ σταυρὸ μου.

14. Ἐπειτα, θέλοντας νὰ ἀριθμήσω τοὺς ἀδικούς, ἔχω-
σα τὸ ἕνα χέρι μὲς στῆ(ν) τσέπη τοῦ ράσου μου καὶ τὸ ἄλλο
ἀνάμεσα στὸ ζωνάρι μου, γιὰτὶ ἔκατάλαβα, ἀλίμιονον !, πῶς
τὰ δάχτυλα δὲν ἐχρεαίζόντανε ὀλότεια.

15. Καὶ (ὁ) νοῦς μου ἐζάλιστρε ἀπὸ τὸν μεγάλον
ἀριθμὸ ὅμως μὲ παρηγοροῦσε τὸ νὰ βλέπω πῶς καθέννας
κάτι καλὸ εἶχε ἀπάνου του.

(16.) Καὶ ἄκουσα ἕνα γέλιο φοβερὸ μὲς στὸ πηγᾶδι
καὶ εἶδα προβαλμένα δυὸ κέρατα.

(AE 259 α 1-30· 260 α 1-28· 261 α 1-30· 262 α 1-2)

A. E qui la Visione del Diavolo. La quale bisogna diversifi-
carla.

La prima volta potrà essere un serpente che esce dal
pozzo, poi giganteggia e appare il Diavolo.

Nel mezzo del componimento *Altra Cosa* (pensa),
in ultimo un nano¹.

(AE 262 β 3-10)

B. Sul principio della Visione introdurre il fantasma del Dia-
volo che si fa grande come gigante fino του δῶσε τὰ κέρατα
στὰ σύγνεφα, e standendo una mano (τ' ἀγρεθία τῆς δεξιάς)
all' Oriente, e l' altra all' Occidente avec une grimace²:

ἔδῶ κάτου, εἶπε, fino che dura 'sta macchinetta³,
θέλει ἔχω καὶ ἐγὼ ὁ κατημένος νὰ παρηγορηθῶ μαμουλί-
ζοντας⁴ τὸ κακό σου εἶναι τὸ καλὸ μου.

Introdurlo che esce fuori del pozzo (ἀνεβαίν(ει) ἀπάνου μὲ
τὴν εὐκολιά τῆς πολυτοδιάς); ha fatto il giro del mondo e si
consola d' aver trovata l' anima per eccellenza⁴.

(AE 261 β 17-33)

1. = Καὶ ἐδῶ ἡ Ὀρτασία τοῦ Διαβόλου τὴν ὁποία πρέπει νὰ διαφοροποιεῖς.
Τὴν πρώτη φορὰ μπορεῖ νὰ εἶναι ἕνα φιδάκι που βγαίνει ἀπὸ τὸ πηγᾶδι, ἔπειτα
γίγαντάνεται καὶ φανερώνεται ὁ Διαβόλος. Στῆ μέση τοῦ συνθέματος "Ἄλλο Πιρά-
μα (στομάσου), στὸ τέλος ἕνας νάνος.

2. = Στῆν ἀρχὴ τοῦ Ὀράματος νὰ μπᾶσεις τὴν ὀρτασία τοῦ Διαβόλου που
μεγαλώνει σὰ γίγαντας, ὅσο που ἔδωσε τὰ κέρατα στὰ σύγνεφα, καὶ τεντώνοντας τὸ
ἕνα χέρι (τ' ἀγρεθία τῆς δεξιάς) στῆν Ἄνατολή καὶ τὸ ἄλλο στῆ Δύση, μὲ ἕνα
μωρησμάδι.

3. = Ὅσο βασταῖ αὐτῆ ἡ ὀρτασία.

4. = Νὰ τὸν παροουσιάσεις που βγαίνει ἔξω ἀπὸ τὸ πηγᾶδι (ἀνεβαίνει ἀπάνου
μὲ τὴν εὐκολιά τῆς πολυτοδιάς) ἔχει κάμει τὸ γύρο τοῦ κόσμου καὶ παρηγορεῖ-
ται που βρῆκε τὴν ψυχὴ κατ' ἐξοχήν.

Γ. Π Διάβολο quelle tre volte che apparisce, in Prin(cipio), nel Mezzo e nella Fine, prenda diverse figure. Nel principio p.e. esca dal pozzo come serpente, nel mezzo (pensa), nella fine sotto la Donna un nano. Apparisca sul bel principio che esce dal pozzo che ha fatto il giro della terra prendendo varie figure, dell' oro, della donna, del etc. (guarda le più violenti passioni)¹.

Παίξω τῆ μορφή τοῦ χρυσαφιῶ, τῆς γυναικός, τοῦ σκίτρου, τοῦ στίχου.

(AE 262 β 20-35)

10

Δ. Π nano bisogna farlo apparire nel Principio del compimento, nel Mezzo, nella Fine.

Nel Principio s'arrampica su per lo pozzo, esce e giganteggia fino alle nubi stendendo all' Oriente) e all' Occidente) le ugne come se il mondo fosse sua preda, e nel Mezzo strp-
φουρρίζει τὸ κέρατο come si fa dei mustacchi.

Nella Fine si trova sotto l' Impiccata etc.

Pensa alla Figura e al carattere del Nano sempre conseguente².

(AE 258 β 7-20)

Ε. Mettere il ritratto in bocca del Diavolo. E farlo apparire in aria ironica come colui che pensa a quanto accadrà per opera sua³.

1. = Ὁ Διάβολος τίς πρῆξις φορέσ τοῦ παρουσιάζεται, στήν Ἀρχή, στή Μέση καί στή Τέλος, νά πάρει διαφορετικές μορφές: Στήν ἀρχή π.χ. νά βρεῖ ἀπό τὴ γῆλι σὰ πύλας, στή μέση (στοχάσου), σὸ τέλος κάρω ἀπὸ τῆ Γυναίκα ἕως νέως.
* Ἀς παρουσιαστῆ στήν ἀρχή ἀρχή τοῦ βγαίνει ἀπὸ τὸ πηγάδι πὸς ἔχει κάμει τὸ γέρο τῆς γῆς πλείονους διάφορες μορφές: τοῦ χρυσαφιῶ, τῆς γυναικός, τοῦ κτλ. (κοίταξε τὰ πὸ σφοδρὰ πύθη).

2. = Τὸ νάνο πρέπει νά τὸν κάμει νὰ παρουσιάζεται στήν Ἀρχή τοῦ συνθέματος, στή Μέση, σὸ Τέλος. Στήν Ἀρχή σκαφαλάδωνι μέσα ἀπὸ τὸ πηγάδι, βγαίνει καί γίνανθωνται ὡς τὰ σύννεφα, τεχνώνοντας τὰ νύχια του στήν Ἀνετολή καί στή Δύση, σὰ νά τὰν λεία του ἔλας ὁ κόσμος, καί στή Μέση σφραφισμένη τὸ κέρατο, καθὼς κάμει κανεὶς μὲ τὸ μουστράκι. Στὸ Τέλος βολκωνεται κάρω ἀπὸ τῆ Φουρμαίση κτλ. Στοχάσου ἡ Μορφή καί ὁ χαρακτήρας τοῦ Νάνου νά εἶναι πάντα συνεπής.

3. = Νά βάλεις τὴν ἀπεικόνιση [τῆς Γυναίκος] σὸ στόμα τοῦ Διαβόλου. Καί

Καὶ καθὼς κάμει ὁ ἄνθρωπος τοῦ στρίψει τὸ μουστράκι του pensando a cosa che è certo che riuscirà, così egli palpava la punta del suo corno e non sapevo il perchè.¹
"Ἐσκασε ἕνα κακὸ γέλιο τοῦ μ' ἔχαμε καί ἀνατριχίασα καί ἔγινε ἄφαντος.

(AE 259 β 3-18)

5

Ζ. Qui introduce il Diavolo, e nella fine, e l' Teromomao non dica mai male. Così condurrà tutti il Diavolo².

(AE 264 β 1-4)

Ζ. Π Frate del Barometro che parla: alla fine odor di zolfo; era il diavolo.

Guarda un poco se occorre introdurre anche la poesia³.

(AE 269. 14-15)

10

.....

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ (27)

Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΤΗΣ ΖΑΚΥΘΟΥΣ ΛΑΒΑΙΝΕΙ
ΤΗ ΣΤΕΡΝΗ ΤΗΣ ΘΑΡΑΠΛΑΨΗ

1. Ἐτότες ἡ Γυναίκα μονάχα ἔκουσε δύναμη νά μπο-
ρέσει νά πεταχτεῖ.
2. Καί ἔχυθρε πηδώντας ψηλά, σὰ \(\nu\)` τ' ἄστρο πού
σὸν ἀέρα χύνεται.

15

νὰ τὸν κάμει νὰ παρουσιάζεται μὲ ὕφος εἰρωνικό, σὸν ἔκτεινον πού στοχάζεται τὶ θὰ συμβεῖ μὲ τὴν ἐπιπέφυλά του.

1. = καί συνλογίζεται κατὶ πού εἶναι εἰγούρο πὸς θὰ τὸ πετύχει, ἔτσι πα-
σάτρευε καί ἔκτεινος τὴν ἀκρη τοῦ κεράτου του, καί δὲν ἤξερε τὸ γινεῖ.

2. = Ἐδῶ νά ἰμπίσας τὸ Διάβολο καί σὸ τῆλος καί ὁ ἴερουμένωτος νά μὴ
λαί ποτὲ κακὸ. "Ἐτσι θὰ τοῦς κατεβῆναι ἄλους ὁ Διάβολος.

3. = Μιὰ ὁ Φιάλης τοῦ Βαρομέτρου: σὸ τῆλος μωροδιά ἀπὸ θεάσει ἦταν
ὁ Διάβολος. Κοίταξε κάρω μὴν εἶναι ἀνέγκη νά ἰμπεῖ καί ἡ ποιησι.

3. Και ἐγυτύπησε στὸ(ν) καθρέφτη, καὶ οἱ μύγες ἐφύγανε, καὶ ἐβούλιζανε στὸ πρόσωπό της κουλουριμωτές.

4. Καὶ αὐτὴ, λογιάζοντας πὼς ἦταν οἱ γονεὶς της, ἔτρεψε ἑδῶ καὶ ἐκεῖ,

5. ἀνοιγοχλειώνοντας τὴ φύχτρα κάττι νὰ βρεῖ γιὰ διαφέντση, καὶ ἤβρηκε τὸ ζωνάρι, καὶ μὲ κείνο ἄρχισε νὰ χτυπάει.

6. Καὶ ὅσο ἐχτυποῦσε, τόσο οἱ μύγες ἐβούλιζανε, καὶ τόσο αὐτὴ ἐκατατρόμαζε, ὅσο πολὺ τέλος πάντων ἔχασε τὸ νοῦ της ὀλότεια.

7. Καὶ τὴν ἄφησε ὁ νοῦς, ἀλλὰ τὰ πάθη δὲν τὴν ἀφήσανε: ἡ ὑποψία, ἡ σκληρότη, ἡ κακία, τὸ ἀναγέλασμα.

8. Γιατὶ, τρέγοντας μὲ τὸ πουκάμισο, ποὺ τὸ ἔχε κάμει κοντὸ ἀπὸ τὴ φιλαργυρία της, ἔπαιξε τὸ μάττι της στὸ(ν) καθρέφτη,

9. καὶ ἐσταμάτηξε, καὶ δὲν ἐγνώρισε τὸν ἑαυτὸ της, καὶ ἀπλῶσε τὸ δάχτυλο καὶ ἀναγέλασε:

10. «Ὁ κορμί! Ὁ κορμί! Τί πουκάμισο! Ἐ! καταλαβαίνω ἐνῶ! καὶ ποῖος πονηρὸς μπορεῖ νὰ μοῦ κρύψει τὴ(ν) πονηρία του; Ἐκείνο τὸ πουκάμισο μὲ κἀνει νὰ καταλάβω πὼς καμῶνεται τρέλα, γιὰ νὰ ἔτσιμη νὰ κριματίσει.

11. » Ἀλλὰ ποῖος νὰ ἴναι; Μὰ τὴν ἀλήθεια ποὺ τῆς μοιάζει ὀλίγο. Ἄα! εἶσ' ἐστὶ μοιροπόκορμο, βρωμοστρόφη, μυγέσγισμα τοῦ σπιταλιοῦ, τσί(μ)πλὰ τῆς γουρουνάς, γαῖ-δοῦρα, κροπολόγα, σκατῆ.

12. » Νὰ τέλος πάντων ὅ,τι σοῦ ἐπροφῆτελα: καὶ οἱ χίλιοι σου ἡγαπημένοι; Δὲν σῶμεινε μῆτε δισκάρι νὰ διακονεῖς μὲ δαῦτο.

13. » Ἐῖσαι στὰ χέρια μου. Τί θέλεις νὰ σοῦ κάμω; ψυχικό; Τώρα σ' τὸ κἀνω!»

14. » Ἐτσι λέοντας ἔκαμε ἓνα γύρο καὶ ἐβάδηκε μὲ

μεγάλη λύσσα νὰ χορεύει, καὶ τὸ πουκάμισο τὸ κοντὸ ἐβρι-σκότουνα στὸ πρόσωπό της.

15. Καὶ τὰ μαλλιά, μαῦρα καὶ λιγδωμένα, ἔλεγες πὼς εἶναι φυδόπουλα ὅπου γέρονται ἀνάμεισό τους κοιμά-τια ἀπᾶκου στὸν κουρνιαχτό.

16. Καὶ στὴ ζέστα του χοροῦ ἔκανε μὲ τὸ ζωνάρι μία θηλιά: καὶ ὁ χορὸς ἐβάσταξε ὅσο νὰ κάμει τὴ θηλιά.

17. Καὶ εἶπε: «Ἄκλούθα με ἀπὸ πίσω ἀπὸ τὸ(ν) καθρέφτη, νὰ σοῦ κάμω τὸ ψυχικό: νὰ ἰδῶ ἄ σοῦ μείνει φωνὴ νὰ πεῖς πὼς εἶμαι ζουρλή.

18. » Γιατὶ ἔρχεται κάπου κάπου ὁ γάιδάρος ὁ για-τρός, ὅπου θὰ σ' ἔχει καὶ ἐκείνος: καὶ τοῦ σκαρφίστηκε πὼς εἶμαι ἄρρωστη).

19. Καὶ ἐπῆγε ὀπίσω ἀπὸ τὸ(ν) καθρέφτη, καὶ τὴν ἄκουα νὰ κἀνει μεγάλη ταραχῆ.

20. Καὶ ἔσκασε ἓνα γέλιο μεγάλο, ποὺ ἀντιβούισε ἡ κάμειρα, φωνάζοντας: «Νὰ, μάττια μου, τὸ ψυχικό!»

21. Τότε ἔπεσα μὲ τὰ γόνατα γάμου (καὶ) ἔκαμα δέηση νὰ τὴν κάμει ὁ Κύριος νὰ μὴν εἶναι ἔξω φρεσῶν κἀνε γιὰ τὸ ἴγρο ἀκόμνη πῶχει νὰ ζήσει καὶ νὰ τῆς πᾶψει ἡ κακία.

(AE 292 α 23-29· 293 α 1-30, β 4-8· 294 α 1-34, β 21-25· 295 α 1-16)

22. E m'alzai dalla orazione e sentii di nuovo il ridere stesso ma più prolungato!

23. E andai dietro lo specchio², καὶ εἶδα τὴ Γυ-ναῖκα τῆς Ζάκυθος ποὺ ἐκρεμότου καὶ ἐκυμάτιζε.

24. Καὶ δὲν ἐσύφτασα νὰ ξετάξω μὲ τὸ νοῦ μου τὸ

1. = Καὶ ἐσηκόθηκα ἀπὸ τὴ δέηση καὶ ἄκουσα ἑανὰ τὸ ἴδιο γέλιο, ποὺ βα-στούσε ἄνω πρὸ ποῦ.

2. = Καὶ ἐπῆγα πίσω ἀπὸ τὸν καθρέφτη στὸ χῶρ E m'alzai e andai... (= Καὶ ἐσηκόθηκα καὶ ἐπῆγα...).

ποῖός ἔκανε τέτοιο γέλιο, γιατί ἔπρεσα ξαπλωμένος τ' ἀνάσχελα.

<25.> Εἰ μ' αὐτὸν ἐπὶ τὸν ἔβλεπον ἡ μισερὰ ἡ
figura di nano¹, ποὺ ἐκαθότουνα τὸ διαλοπόδι μ' ἔνα(ν)
ταμπουρά στὸ χέρι, ἔτοιμος νὰ τὸν ἀσημάκει.

(AE 259 β 21-32· 260 β 1-4)

5

CAPITOLO ULTIMO²

Il nanotto fa le sue scene satiriche col corno suo (e così
si sviluppa γὰρ τὸ στίχη) e canta la canzone in versi
martelliani — la maggior parte sia per il N.

Τὸ(ν) ταμπουρά, ἢ (μὰντολ),
girar d'occhi³.

(AE 298 α 7-13)

10

<1.> Καὶ ἐ(σ)τοιμογύριζε τὰ μάτια του ποὺ ἔκανε
μαῦρα καὶ φροντὰφ σὰ δύο φροντῖνα⁴, come fanno⁴ οἱ
πονητῆδες, τόχατες φεεραando διτ cacciar fuori le loro
maraviglie⁵ καὶ φένονουν ὄλοι μὲ τῆντ' πονηριά τοῦ Δια-
βόλου.

<2.> E facendo io il segno della Croce — tre o quat-
tro volte — rapidamente, il nanotto⁶ ἐμεγάλωνε, καὶ ὁ
ταμπουρά(ς),

1. = Καὶ ἐσηκώθηκα ἀπὸ καὶ εἶδα κάττω ἀπὸ τῆ ὀσσηχη μὲ μορφή
νόου,

2. = ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΥΤΕΡΟΝ

3. = Ὁ μικρὸς νῶτος κάνει τὴς σατιρικές του σκηνές μὲ τὸ κέρατό του (καὶ
ἐταῖ ἐβδιδάμεται γὰρ τὸ στίχη) καὶ τραγουδᾷ τὸ τραγοῦδι πὲ στίχους μαγευτικά-
νοῦς — τὸ μεγαλύτερο μέρος νὰ εἶναι γιὰ τὸν Ν. Τὸν ταμπουρά, (τὸ μὰντολ), τὸ
σπιρογύρισμα τῶν ματιῶν.

4. = ὄσος κάουου

5. = Τροποθεθῶντας νὰτ βγάδουν ἔξω τὴς θαυματουργίες τους

6. = Καὶ ἐπὶ ἐγὼ ἔκανα γρήγορα — διὸ τρεῖς φορὲς — τὸ Σταυρό μου, ὁ μὲ-
χρὸς νόος

<3.> καὶ τοῦ ἐξεφύτρωνα(ν) τὰ κέρατα, καὶ ἐμεγάλω-
ναν τόσο ποὺ τὸ δεξὶ ἐστύλωσε τὴν ἄκρη του ἀπὸ πᾶνου
στὰ σκέλια τῆς Γυναίκης, καὶ ἐταίτσοίσε σὰν τὸ σίδερο
τὸ ἀναμμένο μὲς στὸ νερό.

<4.> Καὶ αὐτὸς ἐκαιώθηκε πῶς δὲν ἀναοργιέται, ἀλλὰ
ἔγω, θυμώντας εἰς τὴν ἀρχὴ ποὺ ἐσπιρογύριζε τὴν ἄκρη
τοῦ κεράτου, ἐκα(τὰ)λαβα τὸ ἔργο τοῦ Διαβόλου ποὺ ἀπὸ
τότες ἐμελετοῦσε.

<5.> Καὶ ἀρχίλιζε τὸ τραγοῦδι, καὶ τὸ συντρόφειε μὲ
τὸ(ν) ταμπουρά. Ἐκονοῦσε τὸ κεφάλι του τόχα νὰ συν-
τροφέσει τὴ μουσική, καὶ τὸ κορμὶ τὸ φουρκισμένο ἐσυν-
τρόφειε ἐξ ἀνάγκης κάθε κλίμα.

<6.> Καὶ τὸ τραγοῦδι ἔνεγ' ἔτσι:

(AE 260 β 5-35)

Finalmente improvvisa:

Caro N, piangila; giustamente grande ingegno d' oratore,
chiamami in tribunale per renderti conto di quel che ho
fatto.

Fammi presentar al Tribunale). È ben vero ch'io sono
assai (...), ma tu grand' uomo μου βάζεις κουστέκια.

(AE 298 α 13-20)

15

20

Δὲν θέλει τόσο νόημα καὶ ἔφεινες μεγάλας

ποὺ ἀφῆνεις τὴν ὑπόθεση καὶ (μ)παίνεις σὲ τρεῖς ἀλλες.

Σπρώχνει παρόμοια ἢ μαϊμού τῆ (μ)πο(μ)περὶ μουσοῦδα
στὸ κάστανο ποὺ τς ἔριξαν· τὸ ξερλοῦδαὶ μ' ἀστροῦδα, 25

1. = Στὸ τέλος αὐτοσχεδιάζει: Ἀγαπητὲ Ν, κάττω τῆν' σ' ἀθήβεια ἐπὶ με-
τάλη πηροική ἰδιοφυία, κάλειε με στὸ δικαστήριον, γιὰ νὰ σοῦ δώσω λογαριασμοῦ
γιὰ ἡ, τὶ ἔχω κάμει. Κάνε με νὰ παρουσιαστῶ στὸ Δ(ικαστήριον). Εἶναι ἀθήβεια
πῶς εἶμαι ἀρετὰ (...), μὰ ἐπὶ, μὲτῶς ἀθθθθθθθ, μοῦ βάζεις κουστέκια.

συγχογτυπάει τὰ βλέφαρα * * * * * σφίγγει

* * * * * (λαρύγγι).

(AE 266 β 1-5)

.....
 <7> E la visione fu tolta da un(a) infinità di lam- 5
 pi, di tuoni e di scintille ed un odore di Zolfo.

<8> E mi trovai² στὰ Τρία Πηγάδια, καὶ ἐπῆα στὸν
 "Αι-Λύτιο παρηγορημένος ἀπὸ τὲς μυρωδίες τοῦ κάμπτου,
 ἀπὸ τὰ γλυκότερα νερά καὶ ἀπὸ τὸν ἀστρόβολον οὐρα-
 νό, ὁ ὁποῖος ἐφαινότουνα ἀπὸ πάνου ἀπὸ τὸ κεφάλι μου 10
 μία 'Ανάσταση).

(AE 297 β 9-16)

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ, ΣΧΟΛΙΑ

153.1-4 Τίτλος καὶ τοῦ Γ' σταδίου ἐπεξεργασίας τοῦ ἔργου θεωρῶ ὅτι
 παραμένει ὁ τίτλος τοῦ Β' σταδίου. Ἡ σχεδιαζόμενη ἀπὸ τὸν Σο-
 λαμὸ ἐκτεταμένη χρήση τοῦ ὀράματος, μὲ τὴν ἐμφάνιση τοῦ Δια-
 βόλου στὴν ἀρχή, στὴ μέση καὶ στὸ τέλος τοῦ κειμένου τοῦ Γ'
 σταδίου, μᾶς ἐπιτρέπει, πιστεύω, νὰ χαρακτηρίσουμε τὸν τίτλο αὐτὸν.
 Ἐνωκὰ γιὰ τὴν τιτλοφόρηση τοῦ ἔργου βλ. ἐδῶ, σελ. 59, σημ. 29.1-4

153.5-155.2 Τὰ στοιχεία τοῦ χειρογράφου δείχνουν ὅτι ἀπὸ τὸ Κεφ. 1,
 ὅπως αὐτὸ διαμορφώθηκε στὸ Β' στάδιο ἐπεξεργασίας τοῦ ἔργου,
 οἱ παράγρ. 1-15 ἰσχύουν καὶ γιὰ τὸ Γ' στάδιο. Στὶς εἰσαγωγικὰς
 αὐτὰς παραγράφους ὁ ἀφηγητὴς Ἱερομόναχος Διονύσιος ἀναφέ-
 ρει τὶς συνθηκὰς (χρονικὰς, τοπικὰς καὶ 'ψυχικὰς') στὶς ὁποῖα
 βολακεται ὁ ἴδιος, καθὼς καὶ τὸν λόγῳ τῆς πρώτης ἐμφάνισής
 τοῦ Διαβόλου. Ἡ προσθήκη τῆς φράσης *Καὶ ἀκουσα... θοὺ κέ-
 γασα* μετὰ τὴν παράγρ. 15 (AE 262 β 1-2) ὁμοθετεῖ τὸ κείμενο
 τοῦ Κεφ. 1 τοῦ Β' σταδίου ἐπεξεργασίας τοῦ ἔργου ποὺ ἐξακο-
 λουθεῖ νὰ ἰσχύει καὶ γιὰ τὸ Γ' στάδιο (βλ. ἐδῶ, σελ. 71, σημ.
 30.20). Τὴν αἰτία αὐτῆ φράση τὴν ἐνωσιματώνα στὸ Κεφ. 1 ὡς
 χωριστὴ παράγραφο καὶ τῆς δὶνω τὸν ἀριθμὸ <16> (βλ. ἐδῶ,
 σελ. 155.1-2). Ἔτσι ἡ ὁπτασία τοῦ Διαβόλου ποὺ εἰσάγεται
 μὲ τὴν παράγραφο αὐτῆ ἀκυρώνει τὴ μορφή τοῦ κειμένου ὅχι
 μόνο τῶν ἐπιόμων παραγρ. 16-27 τοῦ Κεφ. 1 τοῦ Β' σταδίου
 ἐπεξεργασίας τοῦ ἔργου, ἀλλὰ καὶ δὶνω, νομίζω, τῶν κερκα-
 λαίων ποὺ ἀκολουθοῦν ἐκτὸς ἀπὸ τὸ κείμενο τοῦ προτελευταίου
 Κεφ. <27> (βλ. ἐδῶ, σελ. 170, σημ. 157.11-159.21). Γιὰ τὸ ὅπο-
 λειπόμενο μέρος τοῦ κειμένου τοῦ Κεφαλαίου 1 καὶ τῶν ἄλλων
 κεφαλαίων (2-<26>), ὁ Σολωμός, στὸ Γ' στάδιο ἐπεξεργασίας τοῦ
 ἔργου, χαρακτηρῶται μόνο μὴ ἀσφαλῶς στοχασμῶν καὶ σχεδιασμά-
 των, χωρὶς νὰ προχωρεῖ στὴν περαιτέρω ἐπεξεργασία τους μὲ βάρ-
 στη τὸ νέο του σχέδιο. Ἔτσι, ὡς συνέχεια μετὰ τὴν παράγρ. <16>
 δὶνω, ἀνωταστικά, ὅσα ἀπὸ τὰ σχεδιάσματα καὶ τοὺς στοχασμοὺς
 αὐτοὺς μᾶς βοηθοῦν νὰ παρακολουθήσουμε τὴ βασικὴ ἀλλαγὴ

1. = Καὶ τὸ ὄραμα κόπηκε ἀπὸ ἀκαταίτητες ἀσφαρμὰς καὶ βροντὰς καὶ σφι-
 θες καὶ ἀπὸ μυρωδία ἀπὸ θεάφι.

2. = Καὶ ἐβρέθηκα